

ZMOTNA TAKTIKA UNIJSKIH VODIJ V POLITIKI

DEMOKRATSKA STRANKA IN NJEN NEW DEAL DELAVSTVU NE NUDITA IZHOD IZ KRIZE

Lewis in Hillman organizirata v območju delavskih unij novo politično skupino

Dubinsky odstopil od soc. stranke.—Gibannje za samostojno politično akcijo unij v procesu

VEKMI, kdo bo izmed unijskih vodij prvi stopil na čelo agitacije za Roosevelta v letošnji kampanji med strokovno organiziranim delavstvom, sta John L. Lewis in Sidney Hillman prehitela bossa demokratske mašine generalnega poštarja Jim Farleyja in odbor A. F. of L. z ustanovitvijo Delavske nestrankarske lige. Njen predsednik je George L. Berry, predsednik unije tiskarjev (printing pressmen). Lewis, Hillman in Berry so ob enem poleg nekaterih drugih tudi vodilni člani odbora za industrialni unionizem. Dan Tobin, glavni unije prevoznikov, ki je bil do ločen od glavnega poštarja in vodilnih članov eksekutive A. F. of A. za načelnika Rooseveltovega kampanjskega odbora med unijami, je bil nekoliko pozen, kajti omenjeno ligo sta Lewis in Hillman ustanovila z največjo naglico povsem nepričakovano, čim sta izvedela o Farleyjevi nameri. Tako je v Ameriki "politika". Lewisova kot Greenova frakcija v ameriškem unijskem gibanju sta v tej kampanji za ponovno izvolitev predsednika Roosevelta. Gre pa se jima kajpada, katera dobi priznanje administracije in vsled tega boj med njima tudi v tem oziru.

Roosevelt je mojster v politiki, Apelirati zna na sentiment ljudstva kot malokdo. Z obljubami ne šteti, in ker jih ne izpolni, pravi: Kadar spoznam, da sem se zmotil v enem eksperimentu, bom poskusil najti kaj boljšega. Tako je v stanju vlivati upanje v milijone obubožanih ljudi znova in znova. Ko je nastopil vlado, je spravil skozi kongres zakon, kateri je med drugim delavcem garantiral pravico organiziranja v unije ne da bi jih družbe imele odslavljaliti ali provocirati raditega. To zagotovilo v zakonu so unije v agitaciji za organizi-

ranje delavcev izbrabile kolikor največ so mogle in vllje v milijone podplačanih, skrajno izkorščanih delavcev nove nade. Toda Rooseveltova administracija ni storila ničesar izdatnega, da bi kompanije tudi prisilila v izpolnjevanje omenjenih določb, zato so morali delavci v boju za svoje pravice prav tako stavkati in se tepsti z najetimi gancheži, policaji, deputiji in milico, kakor pod temušnjimi predsedniki. Kljub temu smatrajo unijski voditelji obeh skupin, da je Roosevelt prijatelj delavstva in da v "new deal" za ljudstvo resnično veruje. Za podpiranje Roosevelta so se izrekli tudi vsled strahu pred republikansko kampanjo, ki hoče uriniti v Belo hišo predsednika, kakršnega si žele velebizniški interesi.

Za unije bi bilo veliko pametneje, če bi nehale s to taktiko v politiki in se lotile dela za zgraditev svoje stranke, kakršna bi bila že pri letošnjih volitvah in stanju izvoliti mnogo svojih članov v zvezni kongres. Optimisti se nadejajo, da jima Lewisova-Hillmanova Delavska nestrankarska liga v resnici namen ustanoviti delavcega. (Nadaljevanje na 5. strani.)

16 milijonov židov na svetu neupravičen strah

Židovski znanstveni institut je objavil 8. aprila statistično poročilo o številu židov po svetu in v posameznih deželah. Vseh skupaj je 16.240.000. Od teh jih živi 4.450.000 v Zed. državah, ali nad eno četrtino. V Evropskih deželah jih je približno deset milijonov, največ 3.150.000 na Poljskem, 3.080.000 v sovjetski Rusiji, v Rumuniji nad milijon in manjša števila v drugih deželah. V Nemčiji, kjer je toliko vika in krika proti njim ter preganjanja, je le majhen odstotek židov.

Število židovskega prebivalstva je v prejšnjih letih nazadovalo v Nemčiji, v Avstriji, Madžarski, v Švici, Italiji in Turčiji. V zadnjih desetih letih je število židov po vsem svetu naraslo 1.300.000. Iz istega statističnega izkazila je dalje razvidno, da odstotek rojstev med židi pada. V Aziji je približno pol milijona židov in v Avstraliji le

kakih 30.000. V Palestini jih je zdaj okrog 100.000. Arabci jih zelo pisano gledajo in spopadi med njimi in židi so dnevni dogodek. Pred leti je prevladovala po svetu — največ vsled Rotšildov — napačna domneva, da je pretežni del bankarstva v posesti židov. Resnica je, da kontrolirajo svetovne finance nežidovskih bankirji, bodisi v Zed. državah ali v kateri si že bode deželi. Tudi v industriji in veletrgovini niso nikak odločujoč

element. Pač pa so židje v nekaterih deželah zastopani zelo dobro v trgovini na drobno in pa v profesionalnih poklicih. Prav tako v "slumskih"; na to dejstvo se v gongjah proti njim kaj rado pozablja.

V Zed. državah se največji odstotek židov preživlja z delom v oblačilni industriji in na drugem mestu pa z delom v trgovinah. Židovski delavci so poleg teh dveh strok dobro zastopani v mnogih drugih obratih in poklicih.

Poročevalci tujezemskega tiska v Italiji imajo pri pošiljanju poročil svojim listom neprestano težkoče. Cenzura jim je vedno za petami. Zornalist, ki slika razmere drugače kot pa je vseč cenzuri, ne more pošiljati svojega poročila iz Italije, niti ga brzojaviti, zato si nekateri pomagajo s skrivnimi načini. Ampak to je riskirana stvar. Še celo poročevalce bogate in vplivne čikaške Tribune je bil izgnan tebi nič meni nič iz Italije v 24. urah. V začetku aprila pa so Mussolinijevi žandarji izgnali iz Italije Giovannija Giglio, ki je bil v Rimu poročevalac londonskega delavskega dnevnika Herald sedemnajst let.

Cenzorji so za marsikaj kljub svoji budnosti slepi in tako so bili tudi v tem slučaju, ker so poglani iz dežele človeka, ki razmere v nji vsled dolgoletnih

Liga narodov v novi težki preizkušnji

Mlada Nemčija hoče več otrok za čast in glorio očetnjave

Časopis "Mlada Nemčija" glasilo Hitlerjeve mladinske lige, vodi ostro propagando proti zakoncem, kateri ne producirajo dovolj otrok. Vsaka družina bi jih morala imeti najmanj tri ali štiri, vpije omenjeni list. Dasi je Nemčija že zdaj preobljudena, bi jo radi s človeškim materijalom še bolj ntrpali. To pomeni materijal za mogočno armado in pa življensko potrebo po ekspanziji. Oboje, pravijo, pomaga k širjenju časti in slave očetnjave.

Propaganda za povečanje števila rojstev uspeva. Lani je bilo v Nemčiji rojenih 1.265.000 otrok, ali 30 odstotkov več kot leta 1933, ko je bil odstotek rojstev najnižji.

Mučenje židov v Nemčiji

Naciji si izmišljajo vsakovrstna sredstva za duševno in fizično mučenje židov. Nobeno jim ni preogabno in prebrutalno.

Mnogi židi teh muk ne prenesejo in si dobe izhod v samomoru. Eden teh je Ernst Sachs, star 70 let, in pod kajzerjem visok uradnik v finančnem ministertvu. Pod pritiskom nacijske propagande so ga morali izključiti vsi "prominentni" klubi, ker je deloma židovskega pokolenja. Stari možiček tega udarca ni prenesel in si sam končal življenje.

Visoki dohodki

Takozvani narodni dohodki Zed. držav — kar pomeni vse dohodke — privatne in državne — so lani znašali blizu 63 milijard dolarjev, ali skoro 50 odstotkov več kakor leta 1932, ko so bili najnižji.

Težkoče poročevalcev inozemskega tiska v Italiji

Poročevalci tujezemskega tiska v Italiji imajo pri pošiljanju poročil svojim listom neprestano težkoče. Cenzura jim je vedno za petami. Zornalist, ki slika razmere drugače kot pa je vseč cenzuri, ne more pošiljati svojega poročila iz Italije, niti ga brzojaviti, zato si nekateri pomagajo s skrivnimi načini. Ampak to je riskirana stvar. Še celo poročevalce bogate in vplivne čikaške Tribune je bil izgnan tebi nič meni nič iz Italije v 24. urah. V začetku aprila pa so Mussolinijevi žandarji izgnali iz Italije Giovannija Giglio, ki je bil v Rimu poročevalac londonskega delavskega dnevnika Herald sedemnajst let.

Cenzorji so za marsikaj kljub svoji budnosti slepi in tako so bili tudi v tem slučaju, ker so poglani iz dežele človeka, ki razmere v nji vsled dolgoletnih

BREZPOSELNI NEPRIJAZNO SPREJETI

American Workers' Alliance, v kateri so organizirani brezposelni, je imela v prvi polovici tega meseca v Washingtonu svojo drugo splošno konvencijo. Udeležilo se je je okrog 500 delegatov. Privedli so demonstracijo pred Belo hišo, toda predsednika Roosevelta ni bilo doma. Deputacijo demonstrantov je sprejel eden njegovih tajnikov, kateremu je izročila zahteve brezposelnih. Obiskala je tudi nekaj drugih vladnih uradov. Bila je povzod hladno sprejeta, češ, mar ne stori vlada vse kar more, da pomaga nezaposlenim? Delegati so bili kajpada povsem nasprotnega mnenja, in po pravici.

Vesti, ki portretirajo današnjo "civilizacijo"

Svetovni nered spremljajo izgredi bednih, narodnostni boji ter teror vladajočih

Dvajset brezposelnih ubitih, 200 ranjenih v boju s policijo v Lvovu na Poljskem. Boji med delavci in policijo v Varšavi. Hrvatski kmetje v Kereštinu pri Zagrebu umorili devet oseb. Izgredi v Jugoslaviji, združeni s poboji, se množe. Velike bitke med visokošolci in policijo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Spopadi med levičarji in fašisti ter klerikalci v Španiji se nadaljujejo. Mnogo ubitih. Hrvatski seljaki stražijo svoja goveda dr. Mačka nočindan, ker se boje napada nanj. Dr. Maček apelira na ministra notranjih zadev dr. Korošca, da naj ukine žandarmerijske napade na Hrvate in se loti vzrokov, radi katerih se narod vladi v Beogradu upira. Trideset židov ustreljenih in izgredih v Tel Avivu v Palestini. Tajna policija v Italiji lovi opozicionalce. Mnogo obsojenih na dolge zaporne kazni na tajnih obravnava. V sodnem procesu

proti policajem iz Tampe, Fla., ki so ubili enega bivšega socialističnega organizatorja in dva druga socialisti pa slekli, pretepli in ju nato valjali v smoli in perju, skušajo zagovorniki braniti pod masko patriotizma, češ, da so svoj čin izvršili iz navdušenja za amerikanizem, kajti opraviti so imeli z nevarnimi komunisti.

Dvajset milijonov Kitajcev trpi najhujšo lakoto. Jedo mrličje in otroke. Smrt seštradane ljudi na debelo kosi. — Italijanski vojaški letalci v Etiopiji so pobili tisoče ljudi. Ljudstvo je demoralizirano in do smrti preplašeno.

Take in slične so vesti z današnjega kapitalističnega sveta, katerega nekateri imenujejo "zapadna" in drugi pa "krščanska civilizacija".

Naročite knjige iz Proletarčeve knjižarne.

zajo samo najzaupnejšim osebam. Ampak vsi pride med njimi do spora in osebnega sovražstva, tedaj pa začno tožiti drug drugega, kaj je kdo dejal zoper Mussolinija. Zene, ki se bi rade ločile od mož, gredo na policijo in tožijo, da ne morejo shajati z njimi vsled njihovega sovražstva proti deucju. S to metodo dobe brez truda razvejavljenje zakona.

Giglio pravi, da cene živilm rastejo in da se veliko vrst hrane vsled sankcij zdaj sploh ne dobi, ali pa tako malo, da si jih morejo privoščiti le imoviti ljudje.

FRANCIJA PODPIRA MUSSOLINIJA ZARADI STRAHU PRED HITLERJEM

Sebičnost in križajoči se interesi posameznih dežel onemogočajo uspešne kolektivne akcije

LIGA narodov je prišla v sporu z Mussolinijem radi Etiopije v težke zagate, ki pomenijo blamažo zanjo. Sankcije so sicer prizadejale Italiji veliko neprikl in škode, toda njeni armadi v Afriki niso v oviro. V tem oziru bi učinkovale le, če bi države, ki so v sankcije pristale, zaeno z drugim blagom ustavile tudi dovoz olja (gasolina), brez katerega mehanizirana armada ne more funkcionirati. Po zaslugi Francije tega niso storile. Sploh je Francija le pod pritiskom svetovnega javnega mnenja in Anglije pristala v omenjene sankcije, toda velik del francoskega časopisja zahteva, da se jih ukine in mnogi francoski politiki, posebno konservativni in fašistični, so celo za izstop Francije iz lige narodov, če bi Anglija še insistirala za poostreitev bojkotne akcije proti Italiji.

Pokojni premier Clemenceau, ki je vodil "mirovno" konferenco v Versaillesu, je v osnutek za ligo narodov sprejel nekaj Wilsonovih točk, toda dejanski jo je ustvaril za sredstvo potlačevanja Nemčije. Liga naj bo varuh, da se Nemčija kot vojaška velesila več ne obnovi in zaeno naj bo liga protektorica sadov zmage zaveznikih sil — to se pravi, dežel, ki so nastale ali pa se povečale na račun Avstro-Ogrske, Nemčije, Rusije in Bolgarije. Nemčiji so vzeli kolonije, svojo armado je morala razpustiti in vojno brodogve so ji zavezniki uničili, ob enem pa so ji naložili ogromno vojno odškodnino. Ako se bi Clemenceau in maršal Foch danes zbudila iz groba, bi ostrmela nad posledicami njunega mira.

Poniževalni, maščevalni mir, ki so ga diktirali Nemčiji, je temeljni vzrok Hitlerjevega fašizma in njegovega prihoda na krmilo tretjega rajha. Versaillesko pogodbo je zavrgel in nato še lokarnski pakt, Nemčijo pa oborožil, da bo kmalu imela jačji vojni aparat, kakor pa pod kajzerjem.

Francija je skušala pripraviti ligo v kazenski boj s Hitlerjem radi kršenja pogođb, ampak Anglija ni bila pri volji. Obljubila je Franciji oboroženo pomoč edino ako jo Hitler napade. Ker liga narodov, pod današnjim vodstvom Anglije ni sto-

(Nadaljevanje na 3. strani.)

PRIPRAVE ZA PRVOMAJSKE MANIFESTACIJE V CHICAGU IN V DRUGIH MESTIH

Iz poročil o pripravah za prvomajske manifestacije je razvidno, da bodo letos večje kot kdaj prej v povojni dobi. V Chicagu se je prve konference udeležilo okrog 500 zastopnikov. Ze na prvem sestanku je bilo zastopanih osemnajst lokalnih unij in mnogo delavskih podpornih društev.

Zbirališče v Chicagu bo na letošnjega 1. maja v Grantovem parku pri Monroe ulici. Od tu krene povorka ob 4. popskozki mesto v Union park, blizu originalnega Haymarketka, kjer se je pred 50. leti vršil shod za skrajšanje delavnika in pa bombni napad, radi katerega je bilo obsojenih v smrt pet anarhistov, ker jim je sodišče naprtilo za atentat moralno odgovornost. Pred 50. leti je Ameriška delavska federacija pričela splošno borbo za osemurni delavnik in od tedaj se-praznuje tudi prvi maj kot

mednarodni delavski praznik. Svoj postanek je imel v Ameriki na iniciativo A. F. of L., katera pa je potem prvi maj kot praznik zavrgla in sprejela prvi ponedeljek v septembru za svoj delavski praznik.

V New Yorku prirede veliko prvomajsko slavoje unije, Workmens' Circle in "stara garda" socialistine stranke, oficijelna socialistična stranka in komunistična pa priredita svojo manifestacijo. Z njima sodelujejo tudi nekatere unije in društva.

Delavstvo pittsburskega okraja bo imelo manifestacijski pohod dopoldne v Pittsburghu in popoldne ob 2. shod v Moose dvorani. Sodelujejo unije in socialistična stranka.

Dalje bodo velike prvomajske manifestacije v Milwaukee, v Clevelandu in v mnogih drugih mestih širom dežele.

NADALJNI SPISI ZA "MAJSKI GLAS"

Od prošle objave seznama gradiva v Majski Glas pa do zdaj smo prejeli še sledeče spise: Stevan Galogaža-Mile Klopčič: Novi ljudje. — Ivan Vuk: Samozavest in volja otroka. — Maksim Gorki: Patulja. — Iz spominov Naceta Mihevcva. — A. Vidrich: O katastrofalni povodnji v Johnstownu. — Katka Zupancič: Kdo nosi odgovornost? — Josip Snoy: Poglavlje o bodočnosti JSZ. — Janko Zega: Vojne matere.

Poleg tu omenjenih spisov, in onih, ki so bili navedeni v prejšnji številki, bo v Majskem Glasu več drugih daljših in krajših člankov ter pesmi in mnogo ilustracij.

PRVI MAJ NAŠ DAN!

Delavci, udeležite se prvomajskih manifestacij kjerkoli se bodo vršile. Svoje moč bo delavski razred uveljavil s svojo organizirano silo. Praznovanje Prvega maja naj nam bo v vzpodbudo pri tem delu.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Mussolini osvobojuje sužnje

Svoj roparski pohod v Etiopijo opravičuje Italija s civilizacijsko misijo. Zgradila bo pota in sole ter odpravila sužnost. Etiopsko "krščansko" vero bo spremenila v katoliško. Cudodelne podobe Matere Božje in čudežne sohe svetnikov in svetnic že uvaža, da jih uveljavlja med domačini s pomočjo katoliških duhovnikov, ki so se pripravljali za ta poklic že dolgo v posebnih zavodih. Papežu namreč Mussolinijeva osvojevalna namera ni bila skrita.

Cesar Haile Selassie je že pred leti obljubil odpraviti sužnost. Dejal pa je, da tega ne bo zmožal na mah, ampak polagoma, da dobi za osvobojene sužnje druge opravke. Italijansko poveljstvo pa jim je dalo svobodo na mah, z enim proglasom in tako je ta barbarski madež na Etiopiji po zaslugi Italije odpravljen. Vsaj tako zatrjuje vlada v Rimu.

Resnica je, da niso sužnji v Etiopiji po "osvoboditvi" nič bolj svobodni kakor poprej. Kajti Italija jim ni dala nobene nove prilike za preživljanje. Če hočejo jesti, morajo ostati pri prejšnjih gospodarjih pod enakimi pogoji. Sele če Italija ustanovi za "osvobojene" ljudi združene ali pa individualne kmetije, ali če jih uposlji pri javnih delih, bo suženstvo odpravljeno ne samo na papirju ampak tudi v praksi. Toda Etiopcem se nič takega ne obeta, pač največ sužnosti nego doslej. Rodovitna polja bodo razdeljena priseljencem iz Italije, domačini pa jih bodo pomagali obdelovati kot hlapci in dekle. Plače ne bo, ampak le zasilna hrana ter morda nekaj obleke. Kar bo Italija ustvarila v novem okupiranem ozemlju boljših služb, jih bodo dobili Italijani, domačini pa bodo mobilizirani v vojaške čete pod vodstvom italijanskih oficirjev in v prisilno težavno armado, ki bo morala pod vodstvom italijanskih inženirjev in priganjačev graditi pota, morda železnice, če bodo kje odkrili bogate plasti rude in druge prirodne vire, stavbe za italijanske uradnike in vojašnice.

Dozdaj je bilo etiopsko ljudstvo zasužnjeno v korist domačih glavarjev, zdaj pa bo moralo garati in trpeti izkoriščanje še v prid tujih. Tako je stvar z odpravo suženstva v Etiopiji.

Resnicoljubnost kapitalističnih časopisov

Chicago Daily News je sovražen list ne samo Rooseveltovi administraciji, ampak tudi lokalni demokratični stranki, ki kontrolira mestne in okrajne urade. Nadelujeta ji župan Kelly in politični lisjak Patrick Nash. Pri zadnjih primarnih volitvah sta primorala v agitacijo za njune kandidate vse tiste tisoče delavcev, ki jih uposlujeta okraj in občina, pa tudi federalne oblasti.

Po volitvah je omenjeni časopis trdil, da niso bili še nobene primarne volitve v Chicagu spremljane s tolikimi nasilnostmi, graftom in goljufijami, kakor te, in da je bila Nash-Kellyjeva mašina v stanju dobiti tolikšno večino v mestu nad drugimi kandidati edino s takimi sredstvi.

Dnevnik Tribune pa na obratno trdi, da še nobene primarne volitve niso bile kljub napetemu zanimanju tako mirne in poštene, kakor te. Tribuna je Rooseveltovi administraciji prav tako sovražno kakor Daily News, toda lokalno podpira demokratičnega župana Kellyja in njegovo mašino. Oba dnevnika sta republikanska, ampak ker se ne gre za principe, pač pa za privatne interese, je republikanskemu glasilu čisto lahko pisati za koruptne demokratične politične mašine, ako mu je to v korist. Tribuna ji služi, ker ima nedvomno kake koncesije od tega, dnevnik News pa jo napada, ker ima svoje vzroke za to. Isto velja za oba Hearstova časopisa v tem mestu in za kapitalistično časopisje sploh v kateremkoli ameriškem mestu.

Boljševiška nevarnost in krščanski red

V časopisu La Croix v Parizu je bila nedavno priobčena papeževa komunikacija, naslovljena francoskim kardinalom in škofom, v kateri jih urgira v budnost — kajti temeljem krščanskega reda proti boljševiški nevarnosti.

Kakšen je krščanski red, ki ga papež tako vneto brani? Prav nič krščanstva ni v njemu, pač je poln krivic, brezpravnosti za delovne množice, izkoriščanja v prid posedujočih, klanja in pa pripravljanja na klanje.

Kadar bodo taki "krščanski" civilizaciji temelji resnično izpodbiti, bodo šele dani pogoji za resnično civilizacijo, ki bo res vredna človeka in krščanska, toda brez gospodov, ki razpolagajo z današnjim "krščanstvom". Kajti njihovo krščanstvo je udinjano kapitalizmu in drugim mogotcem, ki se kopljejo v razkošju na stroške zatiranih, izkoriščanih množic.

Pogodbe, krpe papirja

Kellogg-Briandov mirovni pakt, versailleska pogodba, nenapadalni pakti, pogodbe za omejitve oboroževanja na morju, lokarnski pakt, pakt, s katerim se je Italija obvezala, da ne bo napadla nobene dežele, pakt, v katerem je Japonska svačeno obljubila, da si ne bo osvajala Kitajske — nič koliko paktov in vsi so le krpa papirja.

KAR NI UNIČIL TORNADO, JE DOKONČAL POŽAR

V prejšnji številki na tem mestu je bila slika o škodi v mestu Cordele, Ga., ki jo je povzročil vihar. Gornja slika je iz mesta Gainesville v isti državi. Kar ni uničil vihar, so dokončali plameni. Na sliki so gasilci in drugi, ki iščejo trupla na pogorišču. V viharju in požaru je bilo izgubljenih mnogo življenj.

Ivan Vuk:

V deželi biblijske kraljice iz Sabe Abesinija — Etiopija

(Nadaljevanje.)

Železnica pelje od Džibutija preko francoske Somalije in abesinskih puščav do glavnega mesta Addis Abeba. Vlaki vozijo dvakrat na teden. Vožnja traja tri dni. V začetku se vije železnica po puščavi, ki je brez vsakega drevja, in vlak hiti med golimi skalnatimi griči, kakor gosonca, ki si ne trudi noč pot. V tej puščavi bivajo Danikl zamorci, beduini, ki potujejo s svojimi ovcami in kozami od enega studenca k drugemu. Ti studenci so pa zelo redki. Zato so ti zamorci navajeni trpljenja, kakršnega daje taka puščava. In zato je tudi to pleme strašno krvoločno. Le tisti velja kaj, ki je porazlaval največ glav.

Iz te pustinje se železnica polagoma dviga kvišku. Ko se približa goram, vozi že po puščavi, kjer rastejo krasne akacije in drugo drevje, po večini trnjasto grmičevje. Tu namreč tu in tam pada dež. V višini 2500 metrov doseže železnica pravo abesinsko pokrajino. Hkrati se vse spremeni. Podnebje, ker je višinsko, in pada mnogo dežje, je hladnejše. Visoka planota je vkljub višinskemu soncu pokrita s sočnimi pašniki, po katerih se pasejo črede lepe govede. Tu so bogata žitna polja, vasi in cerkve. Vmes pa se vijejo bistre reke.

Nil ima tu svoj glavni vir. Imenuje se Modri Nil. Njegova voda prinaša v Egipt obilo rodovitnega blata, tako rekoč voda Nila gnoji Egipt. Brez tega gnoja bi ne bilo tistih bogatih poljan v Egiptu. Kraj, kjer izvira v Abesiniji Modri Nil, je svet kraj. Sem prihajajo romarji celo iz zelo oddaljenih krajev — pit vodo Nila. V višini 2000 m priteče Modri Nil in to se v osrčju Abesinije v Tsansko jezero. Široko je nad 70 km. Rajska pokrajina je tu. Modri Nil se polagoma izgujba v 700 km dolgi, strašni so teski, kateri je naš Vintgar pri Bledu drobna miniatura. To so tesko obdajajo do 1800 m visoke, razdrapane stene. Ko Modri Nil zapusti gorato Abesinijo in doseže nižino, se pri Khartumu zlije z Belim Nilom.

Za vroči in suhi Sudan je jezero Tsana silno pomembno. Kdor ima jezero Tsana, ima Egipt in Sudan, ima tako rekoč Abesinijo. Ob iztoku nameravajo napraviti velikanski nasip, da se bo tako nabiralo v deževni dobi več vode. Tako bodo lahko po potrebi namakali n napajali bogata bombažna in druga polja v Sudanu.

Friderik Frekora pripoveduje v svojih spisih o pomenu vode jezera Tsan, kar je bilo nekoč za Egipt že usodopolno, sledeče:

"Nekoč je v Egiptu izbruhnila suša, ki je trajala desetletja. Vedno slabejši je postal tok Nila. Rodovitno blato, ki ga je odlagal na obeh stra-

neh svoje struge, in ga razgrinjal po planjavah, se je skrčilo. Po navadi so kmetje, ko je sploh voda, stali do kolena v rodovitnem blatu — v tisti rjavordeči naplavin, zdaj pa je bila plast te naplavine tanka. Vлага je naglo shlapela. S svojimi sakiji so morali približati k do bregov Nila. Sakiji so bili črpalna kolesa, na pogon z voli ali osli. Z njimi so črpali iz Nila dragoceno vlogo na svoje njive, travnike in vrtove.

Dolgi pasovi dežele so od suše opusteli. Preseljevanje ljudstva se je začelo in segalo tja do morja, kjer so si Felahi (kmetje) lahko nalovili rib, ki so jim odsihod postale hrana. Vzcvetelo je vsled tega veliko trgovsko mesto Aleksandrija. Vse drugo je pretilo opustošenju in izsuisitvi.

To je bilo v tistem času, ko so gospodovali nad Egiptom sultani Mameluki. Mameluki so bili bojevito ljudstvo, ki je ustanovilo Eijubidsko dinastijo. Vojne ujetnike so kupovali in jih uvrščali v čete jezdecev. Za propast Egipta se je dolžilo Mameluke, katere so imenovali tudi sužnje. Bili so to trdi in grozoviti ljudje. O tej suši govore celo mohamedanske pravljice, da bi, če bi bil Alah še dolgo sovražen ljudstvu, izgnilo bogastvo Egipta. Vendar je bil vzrok tega opustošenja Egipta drugačen. Tam, v etiopskih višinah in planinah, je Tsano jezero, iz katerega izvira Modri Nil. Leta 900 je vladala v Etiopiji nova dinastija, ki se ni prištevala k plemenu

Salomonidov. Neka Semitka Zaudita, umna, delovna žena, neke vrste etiopska Semiramida, je ustanovila dinastijo, ki je pritegnila pod svoje gospodstvo malone vso Etiopijo, izvzemši pokrajino Soa, kjer so še nadalje vladali nasledniki kraljice Sabe in Solomona in ki je Mamelukova domovina.

V začetku 13. stoletja je bil vladar te etiopske države Lalibela, eden najpomembnejših afriških vladarjev. Dal je zidati mogočne etiopske samostane, cerkve, trdnjave, gradove. Pravljica pripoveduje, da so prihajali ponoči angeli gospodovi in mu pomagali pri delu. Lalibela pa ni bil samo zidar kamenja, bil je tudi veliki zidar svoje države. Tekom svojega vladanja je spjel po svojih posestvih vso vodo Modrega Nila in tako ustvaril iz Etiopije naravnost krasen, bogat in rodovit vrt, ker je takorekoč pil vso vodo iz Modrega Nila. Tako je cvetela Etiopija, Egipt pa je žejal in se spreminjal v puščavo.

Pozneje, ko so pretresali Etiopijo notranji nemiri, so propadli oroževalni kanali Lalibelovi in Modri Nil je našel zopet pot nazaj v svojo staro strugo. In rodovitnost Egipta je vstala zopet. Anglija je regulirala vodovje Nila z mogočnimi jezovi. Z vodovjem Nila se namaka Sudan in s tem je doseženo blagostanje Egipta. Vendar nad Tsano jezerom še vedno plava strahota prikazni Lalibelove. Danes se trgajo za Etiopijo. Naj bo ta država civilizirana tako ali tako, bo vodovje Modrega Nila imelo vedno neposiljiv pomen. Zakaj, recimo, naj se bi ljudstva,

ki prebivajo ob bregovih Modrega Nila, odrekla njegovemu vodovju in ne hotela njegovega blagoslova, ki bi bil blagoslov njihove dežele? Ali bo res pustilo iztekati to vodovje drugam brez vsake koristi zase? Razcvet abesinskega poljedelstva pomeni izsušitev Egipta. Zdad prinaša, kakor trde, vojna v Afriko civilizacijo. Bodi ta civilizacija kakršna koli, eno je gotovo. Ljudstvo, ki je živelo doslej še v srednjeveških časih, hočejo zdaj kratkoročno modernizirati. Naenkrat se ga je prisililo, da je moralo spoznati avtomobile, tovorna vozila, letala. — Zidajo se tovarne za fabrikacijo bojnega materijala. Začela so se industrializacija. In kaj sledi? Vodne sile bodo morali začeti uporabljati in glette. — duh Lalibelasov plava preteče in mogočno nad vodovjem Modrega Nila.

Besede jasnovida preroka Hebbelna se slišijo neke preteče:

"Ne budi me iz spanja, svet!"

(Dalje prihodnjic.)

Predsedniške volitve v Španiji

V Španiji se bodo 10. maja vršile volitve za novega predsednika republike. Prejšnjega je parlament, v katerem imajo večino levičarske stranke, nedavno odstavil, ker je zlorabljal svoj urad za podpiranje klerikalcev, kateri delujejo proti republiki.

Kazensko odslavljanje delavcev v Nemčiji

V Nemčiji so prošle tedne odslovili tisoče delavcev, ker se zadnjih državnozbožskih "volitev" niso udeležili.

Veliko delavcev za vse poklice

V državnih posredovalnicah za delo v Illinoisu je prijavljenih 27.934 ljudi, ki so pripravljeni prevzeti kakršnokoli delo na farmah. Vseh delavcev v tej državi, ki iščejo uposlavitve v omenjenem uposvalnem uradu, je nad 140.000.

Pšenica in koruza, krompir in fižol raste v božji prirodi.

Ali Bog je izgubil oblast nad svojo naravo in njenimi darovi. Kapitalistična družba je reformirala te reči in napravila red.

Milwaukee volitve

Milwaukee, Wis. — Običinske in okrajne volitve, ki so se vršile dne 7. aprila, so za delavstvo slabo izpadle.

Velika večina delovnega ljudstva, ki že šest let prenaša krizo in išče izhod iz nje, se je pustila spet zavesti in se okužila z bacili kapitalistične propagande.

Zapeljan, in v brezpremišljenosti, so tisočeri delavci spet glasovali proti svojim interesom in s tem za reakcijo, katera jih poljubno izkorišča ter pelta iz ene krize v drugo.

Zavedni delavci pa, kateri poznajo kapitalistične zvijače, so trdno stali na braniku svojih načel. Toda nasprotniki so imeli na razpolago vsa mogoča sredstva, med temi pač kupa denarja, s katerim so bili v stanju kupiti, ali pa premošiti, tisoče ljudi. Na pomoč nasprotnikom je priskočil tudi Rado Staut, toda njemu tega ni zameriti, ker je pač taka njegova lastnost, da je rad tam, kjer je večina in več obetanja za dohodke.

Vsled silovite sovražne kampanje in nezavednosti delavstva smo izgubili nekaj aldermanskih in drugih mandatov, katere so dobili zastopniki kapitalističnih interesov. Tako so delavci deležni plačila za svojo zmoto. Toda kljub združenim reakciji in neštetim tisočakom, katere je potrošila v boju proti nam, je bil župan Hoan ponovno izvoljen z znatno večino vseh oddanih glasov in poleg njega pet socialistov za aldermane in pet v okrajni odbor.

Za delavstvo so bile te volitve šola — in še dokaj draga šola. Ako te skušne dobro uporabimo, bo prihodnji volilni boj izvojevan v korist delavske liste. — L. Ambrozich.

Prvomajsko slavlje v Pittsburghu

Sygan. Pa. — Socialistična stranka priredi prvomajsko manifestacijo dne 1. maja v Pittsburghu skupno z unijami in somišljeniki. Dopoldne bodo potožili, ob 2. pop. pa bo shod v Moose templu. Nastopijo dobri govorniki. Delavci v tem okraju, pridite vsi na to slavlje, da skupno manifestiramo za naše cilje na svoj praznik.

Lorenz Kavčić.

Gradivo v Proletarcu je šola za delavce.

PRESENETLJIVA IZJAVA NA VSEINDIJSKEM KONGRESU

(Sledeči članek je bil priobčen v izdaji z dne 15. aprila na prvi strani. Toda tiskar je pri vlaganju po nesreči zmešal vrstice, in tako je bilo vse poročilo brez zveze. Zaradi njegove važnosti ga priobčujemo znova v urejeni obliki.)

V Lucknowu v Indiji se je vršil sredi tega meseca zbor indijskega narodnega kongresa. To je organizacija, katera se poteguje za osvoboditev Indije izpod Anglije in za samovlado. Ponaša se, da ima okrog sedem milijonov članov. Glavni voditelj tega gibanja je bil do nedavna Mahatma Gandhi. Ker s svojo taktiko, ki je dobila sicer silovit odmev po vsem svetu, ni uspel, se je avtomatično umaknil v ozadje in za glavnega voditelja ga je nadomestil Pandit Jawaharlal Nehru. Gandhi je zastopal v boju za osvoboditev Indije taktiko pasivne resistence. Dasi je z njo vzbudil svetovno pozornost, je v boju propadel.

Njegov naslednik Nehru je šel v otvortvenem govoru zadnjega vseindijskega kongresa dne 12. aprila dalje — zahteval je socializem za Indijo! "Edino socializem ji more dati kar potrebuje," je dejal.

V pojasnjevanju, kaj smatra pod označbo "socializem", je izvajal, da se dobi zanj danes najboljša primera v Rusiji, ampak veliko tega, kar počne ali je počela v svojem procesu gospodarske preobnove sovjetska Rusija, za vseindijski kongres ni sprejemljivo. Pred vsem ne taktika brutalnih na-

silij in gospodarskega zlorabljanja revnih mas za daljne cilje.

Anglija, ki gospoduje nad Indijo, ima z njo že dolgo težkoče. Skušja je potolažiti z datvatvami ustavnih pravici, ki pa so prišle prepozno, kajti vseindijski kongres se danes ne bi zadovoljil niti z avtonomijo, kot jo ima na pr. angleški dominijon Kanada, ali Avstralija, pač pa hoče popolno samovlado.

Površina Indije je nad 1.800.000 kvadratnih milj, kar samo na sebi pomeni ogromno deželo. Prebivalcev ima okrog 350.000 milijonov, ali precej milijonov več kot Zed. Države in sovjetska Rusija skupaj. Kljub tej ogromnosti je Indija podložnica Velike Britanije.

Pandit Jawaharlal Nehru je dejal, da predlagana ustava indijskega ljudstva ne zadovoljuje. Izjavil je: Edino socialistična uredba je rešitev za Indijo." Ko so poročevalci kapitalističnih listov poslušali njegov govor, so strmeli in prav tako uredniki, katerim so ga poslali. Mnogi so vsled strahu priobčili to vest kot nekaj čisto brezpomembnega.

Nehru je dalje delegatom predlagal reorganizacijo kongresne organizacije, da otpritegnila v svoje vrste nadaljne milijone kmetov in delavcev. Socialistična uredbitev dežele, za katero se je izjavil, se naj bi oslanjala izključno na potrebe Indije in na njene razmere.

MAJSKA PROSLAVA

KLUBOV ŠT. 114 IN 115 JSZ

V NEDELJO 26. APRILA 1936

v Slov. del. domu na 437 S. Livernois Ave.

Detroit, Mich.

S sodelovanjem pevskega zbora "SVOBODA" bo vzprijena sijajna delavska muzikalna drama v 4. dejanjih

"KAMNOLOM"

Spisal Tone Seliškar. Pesmi zložil in uglasbil John Berlisg.

Vstopnina 50c, po igri 25c. Pričetek ob 3. pop.

V gornji dvorani SILVER CRESCENT godba; v spodnji WERHOLTZ TRIO

Rejaki iz Detroita in okolice, udeležite se te krasne delavske muzikalne drame, ki bo senzacija prve vrste, ob enem pa skupaj proslavimo edini delavski praznik PRVI MAJ!

A. SERAFIMOVIC:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz rušine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

Kakor da je kdo zagnal kamen med ljudi! Vsa množica se je zazibala, zahrumela, zapila:

"Kaj bi pa ti rad napravil? Nazaj bi šel? Da bi nas vse poklali!"

Bradač je odgovoril:

"Zakaj bi nas poklali? Saj se bomo sami vrnili! Orožje jim bom izročili; saj so ljudje; ne pa divje živali. V Markušinsku so se tudi predali, 50 mož se je predalo. Ko so jim izročili svoje puške, naboje in orožje vobče, jim niso Kozaki skrivili niti lasu. Zdaj so zopet vsi brez izjeme pri svojem delu."

"Ze res, ze res, a kmetje, ki so se tam predali, so bili vsi prav bogati ljudje!"

Množica je bučno in razburjeno kričala:

"Nas pa bi pri prič obesili!"

"Za koga bomo orali?" so se tenko oglašale ženske. "Zopet za Kozake in častnike?"

"Zopet naj bi nas vpregli v jarem?"

"Pod kozaški bič, pod častnike in generale bi prišel rad?"

"Izgini, stari pes, dokler imaš še zdravo kožo!"

"Pohodite ga! Lastni ljudje nas izdajajo in prodajajo!"

Bradač se je kričece branil:

"Poslušajte vendar! Kaj se derete kot psi na verigi?"

"Čemu bi te poslušali? Star slepar si! Saj te poznamo!"

Rdeči razburjeni obrazi se obračajo drug k drugemu, oči se jim besno bleščijo, s pestmi grozijo bradaču. Nekoga so pretepli, drugega so pregnali v naselbino.

"Mir, državljani!"

"Kaj hočete od mene? Kaj sem vam vendar storil?"

Možakar z železnimi čeljustmi se je obrnil k množici ter spregovoril:

"Sodrug, pustite ga! Važnejše opravke imamo! Zdaj si moramo najprej izbrati poveljnika! Druge poveljnike bo potem izvoljeni poveljnik imenoval. Koga volite?"

Nekoliko trenutkov je vladala smrtna tišina. Stepa, naselbina, brezštevila množica — vse je otrpnilo. Potem pa se je dvignila šuma žuljevih, skrivljenih rok in čez steno pa tja dol do reke je zadonel eno samo ime:

"K o ž u h a volimo! K o ž u h a..."

Še dolgo je odmevalo od sinjih gora:

"...žu — ha..."

Kožuh je stisnil kamnene čeljusti in salutiral. Videti je bilo, kako so mu na obrazu zadrtle vse mišice. Stopil je k mrličema in vzel umazan slamnik z glave. Vse kape so — kakor da jih je odpihal veter — zletele z glav, z vseh glav, kolikor je pač bilo moških glav, ženskam pa so se zasolile oči. Kožuh je stal kratek hip s povešeno glavo pred mrličema:

"Naša sodruga moramo pokopati z vsemi častmi! Dvignite ju!"

Vojaki so razgrnili dva plašča. K mrtvemu bataljonskemu poveljniku, na čigar prsih se je rdečil širok, strjen madež, je stopil vitki mornar — trakova sta mu frfotala nad opaljenim tilnikom — se je molče in pazno sklonil, kakor da bi se bil bal, da bi mu utegnil povzročiti kako bol, ter ga dvignil. Tudi Ohrima so položili na vojaški plašč.

Množica se je najprej umaknila na levo in desno, potem pa se je priključila izprevodu. Podobna je bila reki brez konca in kraja. Za vsako postavlo je stopala senca, po kateri je stopal živ človek.

Mladeniški glas je mehko in žalobno zadonel:

"Kot žrtve ste padli v boju..."

Drugi glasovi so se pridružili prvemu. Bili so surovi in okorni glasovi, ki niso bil pravi podobni glasovom, kakršni bi bili ustrezali besedilu in navevu. In vendar je pesem donela veličanstveno, vedno glasneje, vedno množičneje:

"V sveti ljubezni do ljudstva..."

Teško in okorno je donela pesem. Pa vendar: Kako to, da je oživela ta prečudna žalost, ki se tako čudežno zliva v sozvočje z daljno, zamišljeno steno, s starimi, od starosti počrnelimi votrenjaci, z visokimi, na vrhovih rahlo pozlačenimi topoli, ob katerih se premika izprevod, z belimi kočami, s prostornimi vrtovi, mimo katerih nosijo mrliča, kakor da je tu njuna domovina, kjer sta se bila rodila, kjer jima je bilo tudi lahko umreti?

Čez gorovje so se razgrnile goste, temnomodne sence.

Stara Gorpinka, to je tista starica, ki je bila prej tako grozeče dvigala svoje pesti, si briše s prašnim krilom rdeče, solzne oči, zaprašene gube, stoka in se zapored križa:

"Sveti, gospod, sveti veliki bog, sveti, neumrjoci, zveličaj nas, sveti bog, veliki bog..."

Nato se je useknila globoko užaloščena v isto krilo.

Vojaki stopajo v strnjjenih vrstah z odločnimi koraki, z mrko strščimi obrvmi. Temni bajoneti nad njihovimi glavami se ritmično pozibavajo:

"... borili ste se,

umrli za pravico, ki prihaja..."

Prah, ki se je bil proti večeru polegel, se zopet dviguje, zopet zavija vse v meglo.

Vse se je zavilo v kopreno prahu; slišijo se le zamolki odmevi stopinj, le:

"... sveti, veliki bog... sveti, neumrjoci..."

"Trpeli ste v temnicah..."

Ogromna grmada gora, ki se je zavila v temo ter legla k počitku, je zakrila prve boječe zvezde.

Izprevod je prišel do križev na pokopališču, od katerih so nekateri prevrnjeni, medtem ko stoji drugi pokoncu. Pusta, s plevelem porasčena, zapuščena polja se razprostirajo v daljavo. Sova tiho smukne mimo pogrebcev, netopirji nemirno frfotajo nad glavami vojakov. Semtertja se zablišči mramor, zlati napisi se bežno zasvetijo skozi mrak.

Vse to seveda le z grobov bogatih Kozakov in trgovcev. To so pač nagrobni kamni, ki pripovedujejo o prijetnem življenju, o nespremenljivem redu... Nad temi grobovi se razlega pesem:

"... ki za nas ste šli v smrt!"

Izkopali so dva groba. Rakvi so v naglici zbili iz svežih, po smoli duhtelih desk. Ko so položili trupli v rakvi, se je Kožuh odkril ter je stopil na kup sveže pravkar nametane zemlje:

"Sodrug! Hotel sem reči... Naša tovariša sta poginila. Moramo ju častno pokopati..."

Svoje življenje sta nam adrovala. Da, hotel sem reči... Zakaj sta umrla? Sodrug, hotel sem reči, da sovjetska vlada živi ter bo živela do konca sveta. Sodrug, mi smo tukaj... mislim, da smo v neprijetnem položaju, a tam je Rusija, Moskva! Rusija bo zmagala. Sodrug, rad bi povedal... v Rusiji vladajo delavci in kmetje... Njihova vlada bo naša rešitev. Proti nam se bojujejo kadetje, to je, hotel sem reči: generali, veleposestniki in vsakovrstni kapitalisti, z eno besedo, hotel sem reči: pasji sinovi, sodruga! Pa nas ne bodo. Hudič naj me vzame, če nas tukaj! Sodrug, hotel sem reči... Naša tovariša bomo pokopali ter na njihovih grobovih prisegli, da se bomo do poslednje kaplje borili za sovjetsko vlado!"

Tedaj so spustili rakvi v globino. Stara Gorpinka si je stokalo zakrivala usta. Najprej je tiho cvilila kakor kakšno mlado sčene, potem pa je nepričakovano glasno zatulila. Za njo je zaplakala druga, tretja... Ženske na pokopališču so glasno zajokale. Vsakdo je gledal, da se je preril do groba ter vrgel na rakvi pest zemlje. Grude so zamolklo udarjale na deske...

Nekdo je Kožuhu šepnil na uho:

"Koliko nabojev smemo porabiti za častno salvo?"

"Dvanajst kosov!"

"Ali ne bo premalo?"

"Saj veš, da imamo malo streliva! Varčevati moramo!"

Nato je zadonela salva. Prva, druga, tretja. Za nekoliko trenutkov so se osvetlili obrazi, križi in premikajoče se lopate.

Potem je zavladala tišina ter so vsi hkratu začutili: Noč je! Vseposod mir. Po toplem prahu diši. Nepretrgano žuborenje vode vzbuja v človeku sanje ali obledle spomine; težko je ostro opredeliti jih. Za reko se razprostira v dolgih, na daleč raztezajočih se težkih, lomnih grmadah črna gora...

III.

Temna okna zrejo skrivnostno v izbo. V njihovi nepremičnosti je nekaj zlovesčega. Na majhni pručki stoji pločevinasta svetilka brez stekla. Iz plamena se dviga proti stropu črn pajčolan. Po podu je razgrnjen ogromen zemljevid Kavkaza; podoben je fantastični preprogi z brezštevili znamenji, črtami, zelenimi madeži in črnimi ovinki.

Bosi, v samih srajcah, brez pasov se plazijo poveljniki po vseh štirih okrog zemljevida. Nekateri kadijo in pazijo, da se ne bi pepel posul po zemljevidu, drugi pa se nenahoma plazijo okoli zemljevida. Kožuh sloni ob steni in stiska čeljusti. Izpod vzboklega čela zrejo v praznino drobne, svetlikaajoče se, boječe oči. Poteze njegovega obraza najrazločneje očitujejo, kakšen boj se bije v njegovi notranjosti. Vse se potaplja v tobačnem dimu...

Skozi temna okna prihaja v izbo bobnenje in neprestano hrumenje reke. Podnevi se to ne opazi tako močno. Poveljniki se pomenukujejo previdno, skoraj šepetajoče, čeprav so se morali kmetje iz te hiše in iz sosednih koč umakniti.

"Vse nas bo hudič vzel. Nobeno povelje se ne izpolni! Ali ne vidite tega sami?"

"S takšnimi vojniki je res nemogoče kaj pametnega ukreniti!"

"Bodo morali pač žalostno poginuti! Kozaki bodo kratko in malo vse poklali!"

"No, tako hudo pa res ne bo!"

"Kaj pomeni to, da ne bo tako hudo? Ali ne vidite, da je vsa okolica v plamenih?"

"Če je tako, pojdi mednje, pa jim povej!"

(Dalje prihodnjic.)

KRIZ JUŽNIH DRŽAV

Vsako pomlad se v južnih državah dogajajo sifoviti viharji, ki ugonablajo življenja in imovino.

POROČILO ODBORA ZA KAMPANJO V PRID JSZ, ZA NJENO GLASILO IN ZA PROSVETNO MATICO

V korist našega gibanja je bil na prošli seji odborov JSZ izvoljen nposeben odsek, katerega naloga je planirati shode in agitacijske ture. Na sestanku dne 16. marca je sklenil sledeče:

Poročilo agitacijskega odseka
Zadnja seja eksekutive JSZ je podpisanim dala nalogo, da napravimo načrt za večjo agitacijo po naših naselbinah, predvsem s prirejanjem shodov pred našim zborom kakor tudi pozneje v kampanji za jesenske volitve. Seje agitacijskega odseka se je udeležil tudi tajnik zveze sodrug Pogorelec.

Priporočljivo je tudi, da bi se ob priliki konference Prosvetne matice dne 17. maja v Milwaukee vršil na predvečer shod. Prav tako, da bi šel sodrug Pogorelec nekaj dni prej tja na agitacijo za Proletarca in, če mogoče, nadaljeval s tem delom nekaj dni po konferenci. Za doseg boljšega uspeha je seveda potrebno, da je stvar organizirana. Tajništvo JSZ se naroči, naj stopi v stik z milwauškimi sodrugi in to stvar skuša v tem smislu rešiti. Agitacija s shodom in priredbo na predvečer bi koristila tudi zborovanju okrožne Prosvetne matice.

Ker se bo proti koncu maja vršila strankina konvencija v Clevelandu, katere se bosta poleg sodruga Pogoreleca mogoče udeležila tudi Garden in Zaitz, naj se deluje na sklicanje enega ali več shodov s strani naših clevelandskih klubov. In ker se bo iste dni (30. maja) vršila konference Prosvetne matice v Bridgeportu, O., bi bilo dobro, če bi šel kdo tja. Če bo šel Garden in Cleveland, naj bi porabil to priliko in šel v Bridgeport, kjer naj bi nastopil na shodu. Agitacijski odbor je tudi menja, da bi bilo dobro, če bi mogel urednik Proletarca Fr. Zaitz ostati vsaj teden dni v Pennsylvaniji, kjer se bo ob koncu maja mudil na priredbi

Letošnji "Majski Glas" bo slovenskim delavcem zopet nudil obilico bogatega gradiva. Nobena slovenska ali katerakoli druga jugoslovanska revija ni še dosegla ne po obsegu in ne po vrednosti itiva našega "Majskega Glasa". Zasluži, da ga širite vsi, ki se zavedate vrednosti izobraževalnega dela med delovnim ljudstvom.

Cena mu je samo 25c posamezen izvod, torej manj, kakor pa stane nas. Razliko krijemo s pomočjo oglasov in pa posebnih prispevkov za kritje tiskovnih stroškov "Majskega Glasa". Cene za večja naročila so sledeče:

10 iztisov \$2.40 50 iztisov \$10.50

15 iztisov 3.45 75 iztisov 14.25

25 iztisov 5.50 100 iztisov 18.00

35 iztisov 7.35 250 iztisov 45.00

ALI STE ŽE POSLALI NAROČILO ZA "MAJSKI GLAS"?

Letošnji "Majski Glas" bo slovenskim delavcem zopet nudil obilico bogatega gradiva. Nobena slovenska ali katerakoli druga jugoslovanska revija ni še dosegla ne po obsegu in ne po vrednosti itiva našega "Majskega Glasa". Zasluži, da ga širite vsi, ki se zavedate vrednosti izobraževalnega dela med delovnim ljudstvom.

Cena mu je samo 25c posamezen izvod, torej manj, kakor pa stane nas. Razliko krijemo s pomočjo oglasov in pa posebnih prispevkov za kritje tiskovnih stroškov "Majskega Glasa". Cene za večja naročila so sledeče:

10 iztisov \$2.40 50 iztisov \$10.50

15 iztisov 3.45 75 iztisov 14.25

25 iztisov 5.50 100 iztisov 18.00

35 iztisov 7.35 250 iztisov 45.00

FRANCIJA PODPIRA MUSSOLINIJA ZARADI STRAHU PRED HITLERJEM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

mila kar je Francija ves čas smatrala, da je ligina glavna dolžnost, je za francosko politiko liga izgubila pomen.

Z Mussolinijem je bila Francija dolgo v zelo hladnih odnosih, kajti on je bil prvi, ki je začel krhati zavezniško fronto. Franciji, Angliji in drugim je očital, da je Italija dobila najmanj plena in zahteval košonj. V Parizu so bili gluhi za njegove zahteve. Ko pa je nad Nemčijo zavladal Hitler je francoska vlada postala z vlado v Rimu prijaznejša. Na obisk k Mussoliniju je poslala tedanjega premierja Laval. Očividno je, da mu je Laval takrat tajno odobril načrt za okupiranje Etiopije. Od tedaj je francoska taktika v ligi ves čas direktno ali indirektno usmerjena tako, da koristi Italiji. V Parizu računajo, da bo Italija v eventualni vojni z Nemčijo zaveznica Francije. Zato hočejo, da Italija ostane mogočna militaristična sila.

Francosko vlado vodijo torej skozi in skoz popolnoma sebični motivi. Angleška ni nič boljša, kajti proti Italiji nastopa edino zato, ker noče, da se bi preveč ojačala ter stem ogrozila angleško nadvlado Sredozemskega morja in angleške interese v Afriki.

V takih odnosih je uspešna kolektivna akcija dežel, ki so zastopane v društvu narodov, nemogoča. Otežkočena bi bila tudi zaradi dežel, katere niso v ligi: te so Zed. države, Japonska, Nemčija in Brazilija.

Kljub tej preizkušnji lige narodov, se mnogi njeni pristaši nadejajo, da se jo bo državnikom posrečilo držati skupaj in čakati za izvrševanje svetovne policijske službe ugodnejših okoliščin. Te pa pridejo šele, kadar dovolj vlad spozna, da je blagostanje in mir odvisen od sodelovanja dežele z deželo, ne pa od tekovanja in oboroževanja druga proti drugi.

westmorelandske in Johnstonске federacije SNPJ. To, priliki naj bi porabil tudi z nastopom na raznih drugih shodih, katere naj bi organizirali pennsylvanski klubi.

Z ozirom na agitacijo v La Sallu in okoliskih naselbinah je sodrug Rak pripravljen iti za nekaj dni meseca junija.

Potrebno je tudi, da se naša Zveza udeleži predsedniške kampanje s čim večjo aktivnostjo. Vsak klub, bodisi posamezno in skupno, kjer jih je več v bližini, naj bi organiziral vsaj en kampanjski shod. Če mogoče, naj eksekutiva pošlje nekoga na daljšo govorniško turo, na primer Joško Ovna, če bi se mogel odstraniti za nekaj časa. Vsekakor je potrebno, da klubi in JSZ kot taka izvrši čim več agitacije do prihodnjih volitev. Temu vprašanju se bo odbor še posvetil.

John Rak,
Peter Kokotovich,
Anton Garden.

Volilni sistem za izvolitev predsednika v Španiji

Pri volitvah za predsednika republike, ki se bodo vršile v Španiji 10. maja, izvoli ljudstvo 473 elektorjev, ali toliko kot je poslancev v parlamentu. 14 dni po izvolitvi elektorjev se zberejo oboji skupaj in potem skupno izvolijo predsednika. Predsednik Španije ima po ustavi veliko manj moči kot ameriški predsednik. Vrhtega ga parlament lahko vsak čas odstavi, česar ameriški kongres po ustavi ne sme.

Leo Poljšak.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

OBLEKE IN
SPOMLADANSKI Union
POVRŠNIKI Made

IZ
CISTE \$16.00
VOLNE

Obleke po meri \$22.50 in več;
hlače po meri od \$3.95

Mocnik Clothing, Inc.
6421 ST. CLAIR AVENUE
CLEVELAND, O.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični
dnevnik. — Naročnina: \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50
za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem,
kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

O "SAVINEM" KONCERTU

Pomladni koncert "Save" v nedeljo 12. aprila v dvorani SNPJ je bil otvorjen s pesmijo Delavski pozdrav (J. B. Blobner) in končan v prvem delu s Slava delavstvu (Ivan pl. Zajc). Poleg teh dveh je v prvem delu zbor "Sava" zapel "Kadar zora se čez gore" (V. Vodopivec). Pogovor s slavcem (J. Laharnar), Zenka mi v goste gre (E. Adamič), Ljudmilo (V. Volarič), in "Našo zvezdo" (A. Nedved). V Ljudmilo so bile solistke Anna Miško in Frances ter Christine Prelesnik.

Solistka Alice Artach je zapela I. Zormanovo "Ptičko" in V. Parmov "Pogovor s slavcem". Obe je jako dobro izvršila.

Na tem koncertu je prvič nastopil novi "Savin" kvartet s pesmama Love's Old Song (Ed. Smalle) in pa z A. G. Gribelovo Kentucky Babe. Nato so zapeli še slovensko pesem Pod okencem. Peli so Frank in Carl Church, Ralph Muha in Louis Zele. Vsi imajo fine glasove in res lahko razvijajo z nadaljnjimi vajami izboren kvartet.

V II. delu sporeda je bila predvajana spevoigra "Semenj pri gostilni", ki jo je priredil zborovodja "Save" Jacob Muha in zrežiral Andrew Miško. Vloge v nji so imeli Fr. Alesh, Anna Miško, Anton Garden, Frank Udovich, Andrew Miško, Mary Udovich, John Hujan, Anton Andres, J. G. Gerbaj, Frank Church, Frank Benčina, prodajalce in sejmarije pa so predstavljal člani in članice zboru.

Ves spored je vodil Jacob Muha, na klavirju pa je spremljala zbor in posameznike v vseh točkah Mary Muha.

Program je otvoril zborovodja predsednik Frank Alesh. Trajal je dve uri. Pesmi so bile dobro izbrane in harmonično odpete. Več živahnosti v njih predvajanju pa bi dalo sporedu še večjo vrednost. Zdi se mi, da je "Sava" napravila na avdienco še najboljši vtis s tistimi koncerti, na katerih je pela skladbe kot Zlata kangelica in Vrbsko jezero, ter s spevoigro "Spominska plošča".

"Semenj pri gostilni" je bil dobro predvajan. Dal je avdienci priliko za smeh in obilico narodnih popevk.

Predno more zbor nuditi spored kot ga je omenjeno nede-

ljo, zahteva veliko truda, vaj in stroškov. Zato bi človek želel dvorano napolnjeno, ker je to edino zadoščenje, ki ga dobe pevci in pevke, ter priznanje zborovodju. Zal, da poset ni bil tolikšen. Nekateri so menili, da je vzrok velikonočna nedelja, ker gredo mnogi po drugih opravkih. Dvomim, kajti priredbe na velikonočno nedeljo smo imeli že prej, nekajkrat s prav veliko udeležbo, in imajo jih mnoge druge organizacije. Prejkone bo vzrok to, da je bilo razpečenih premalo vstopnic v predprodaji. Čim živahnější je te vrste agitacija, več je udeležencev na naših koncertih in predstavah.

"Sava" bo pela zopet na klubovi prvomajski prireditvi v petek 1. maja v dvorani SNPJ, v nedeljo 3. maja na prireditvi srbskega kluba JSZ na severni strani, in v nedeljo 10. maja na prireditvi soc. stranke. Nastopilo bo tudi več drugih pevskih zborov. — X.

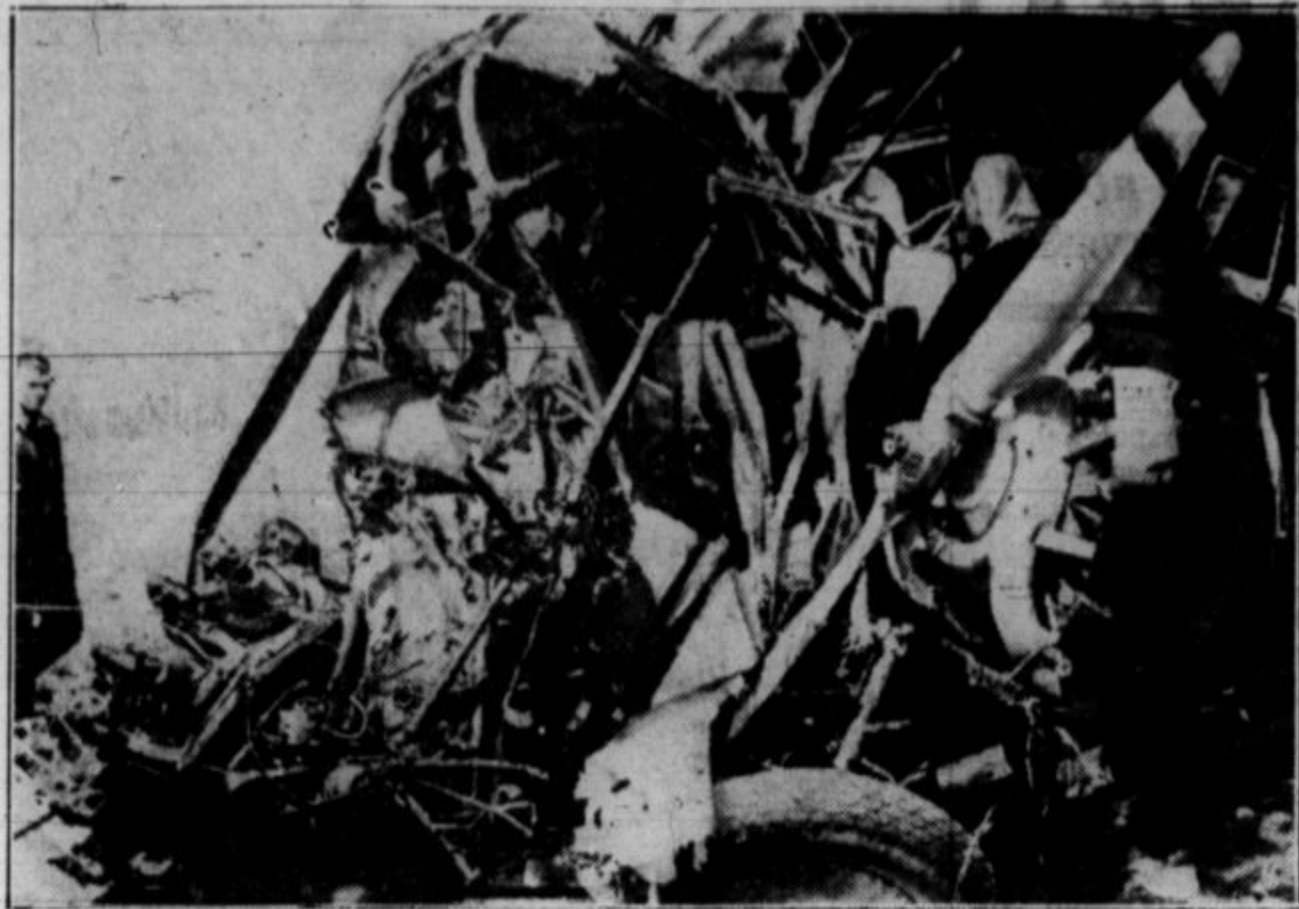
Hinavsko žalovanje

Milwaukee, Wis. — Človek se bi zjokal, ko čita v tukajšnjem Obzoru poročilo o izidu mestnih volitev in rezultatu, ki se je končal s porazom delavskih kandidatov, kajti naš "firer" prav milo tarpa in vzdihuje se posebno radi 5. warde, kjer je bil poražen s. Tesch z malo večino 237 glasov. Obzor namreč piše: "Slovenci tega poraza pač nismo pričakovali, ga nismo želeli in ne privoščili..."

Kako smešno, ali ne!? Mišlim reči hinavsko! Ali mož morda misli, da je napredno delavstvo že pozabilo, kako je v svojem žurnalu naševal krilate vrline velebizniških kandidatov, medtem ko ni imel niti ene priporočilne besede za kandidate delavske stranke, četudi mu je vodstvo soc. stranke dalo oglaš za \$10.50 in še več!

Da bo poraz delavskih kandidatov sigurnejši, so njegovi uskoki hodili od hiše do hiše agitirali za velebizniške kandidate ter tako za par Judeževih grošev prodali sebe in svoje sodelavce kapitalizmu za nadaljnja štiri leta. Ne mislim s tem trditi, da je poraz s. Tescha direktno zakrivil "firer" s svojim žurnalom. To bi bilo preveliko priznanje za njegovo grdo delo. Fakt je namreč ta, da vsi Obzorovinaročniki v Milwaukeeju in West Allisu ne spravijo skupaj 200 volilnih glasov, kam šele samo v 5. war-

POGOSTE NESREČE Z LETALI

Prošle tedne se je dogodilo tu in v Evropi izredno veliko aeroplanskih nesreč. Na sliki je razbit trimotorni potniški aeroplan, ki je padel na tla v Vermontu. Pilot Wm. F. Tanner je bil z njim na poskuini vožnji. Pri padcu je bil na mestu ubit. V drugih omenjenih nesrečah pa so bili v letalih tudi potniki.

di. Fakt je tudi to, da je Obzor dal svojo podporo in zaslobno reakciji, da čim lažje doseže svoj grdi namen. In to naj si delavci dobro zapomnijo!

Zelo ga je razjezil protest federacije društev SNPJ tega okrožja, ker mu je enkrat za vselej povedala, naj drži roke proč od Prosvete, SNPJ in njenih odbornikov. Še večje razočaranje pa ga čaka, ko mu bo članstvo, ki ljubi to svojo organizacijo, dalo priliko, da odide v pokoj. Sicer pa — kar je sejal, to naj sedaj žanje!

Joe Vidmar.

O volitvah, prireditvi, in o smrti rojakinje

Sheboygan, Wis. — Do nedavna smo bili precej zaposleni v agitaciji za naše kandidate v mestne odbore. Volitve so izpadle za nas povoljno. Izmed sedmih naših kandidatov za aldermane sta izgubila bitko samo dva — ostali so bili vsi izvoljeni, kar pomeni za naše mesto več kot senzacijo. Ne samo da so naši kandidati zmagali, ampak nekateri so dobili celo dvotretjinsko večino.

Nekoliko so nam pomagali v agitaciji tudi naši laži-odrešniki, ker so tako na debelo lagali, da so se v zvižajah sami sebe ujeli. Ljudje pa — nekateri vsaj — so to zapopadli in začeli misliti sami, namesto drugi zanje.

Volilci so postali pozorni na Home Rule ligo. Jako rečna organizacija. Ampak kje je kar iznenada dobila denar v toliki množini, da je oglašala v lokalnem dnevniku vsak večer skozi 14 dni? Nakana se ji ni posrečila.

Toda kaj bo zdaj z nami, ubogimi delavci, ker se industrija izseli iz našega lepega mesta?

Ta strah je v Wisconsinu že dolgo udomačen in uporabljali so ga še posebno v prošli kampanji. Dosedaj so Sheboygan oglašali kot mesto otrok, cerkva, sira in prirodne lepote. Odslej — so rekli, pa ga bodo krasili tudi zapuščeni fabriški dimniki.

V soboto 4. aprila je imel naš klub kartno zabavo. Izpadla je sijajno tako zelo, da smo bili presenečeni. Kajti prebitok je bil višji nego smo si ga nadejali.

Vsem, ki so pripomogli k temu uspehu, se na tem mestu najiskrenejše zahvalim, med drugimi rojaku Joe Finst-u in sploh vsakemu, ki so nam storili kakršnokoli uslugo.

Poleg političnih in drugih se dogajajo pri nas kot drugod tudi žalostne novice. Ena teh je smrt hčere Frank Stancarja, žene Frank Klančarja. Poročena sta bila komaj dobrih deset mesecev. Umrla je na posledicah poroda. V poslednje slovo so nanosili k njeni krstí cele kupe vencev in rož. Njeno truplo je bilo upepeljeno. Pogreb je močno pričal o njeni priljubljenosti. Stara je bila komaj 29 let. Njenemu očetu in soprogu iskreno sožalje. — Chas. Chuck.

Leto samih nadlog

Bridgeport, O. — Leto 1936 se je izkazalo doslej za jako robato. Vse kar je moglo slabega je že naredilo. Zima je bila tako ostra kot že mnogo let ne, nato pa so sledile povodnji, ki so bile največje kar se jih je dogodilo v teh krajih. Storile so ogromno škodo. Pri zadetih je tudi mnogo naših rojakov. Nekaterim je povodenj uničila popolnoma vse, kar so si prihranili v življenju.

Urad Rdečega križa je takoj začel apelirati po radiu za zbiranje sklada \$50,000 v pomoč prizadetim ljudem. Res so začeli prihajati prispevki z vseh strani tako da so zbrali še več kakor omenjeno vsoto. Naši ljudje pa so dobili le malo in nekateri piše, ker Slovenci niso usilni, kakor ljudje drugih narodnosti. Vlada je tudi dovolila za naprave proti povodnjim visoko vsoto \$6,000,000. Ta denar bi res nekaj zalegal, ako se bi ga porabilo v določeni namen. Toda pretežno izgine v žepu koruptnih politikov in zaftarjev, za plače delavcev pa ga le malo ostane. In verjame čitatelji, da ne bo drugače, dokler si delavci ne izvolijo delavsko zakonodajo in si postavimo delavsko vlado.

Letos bodo kongresne in predsedniške volitve in časopisi so že polni kampanje za razne demokratske in republikanske kandidate. Kapitalistični krogi bodo potrošili v tej kampanji milijone, da premotijo delavce glasovati za sovražnike svojih koristi. Za zavljanje ljudstva imajo kapitalisti polno denarja, a da bi izboljšali delavcem življenjski standard — tega pa ne! Namesto poštenih plač nalagajo delovnemu ljudstvu čezdalej večje indirektno in tudi direktne davke. Tako mora iti ves zaslužek sproti nazaj.

Tak je sistem, v katerega verujejo izkoriščevalci in so prepričani, da jim ga bodo volile tudi letos odobrili. Ako se bodo delavci vsedli na njihove limanice, se bo nada izkoriščevalcev res spet izpolnila.

Vsak zaveden delavec, ki si mora služiti kruh sebi in družini v potu svojega obraza, se bi moral zavedati, da nam kapitalisti ne bodo dali ničesar sami od sebe. Vsako izboljšanje si moramo sami izvojevati. Razmere pa lahko spremenimo sebi v korist brez vsakega tepeža ali nasilne revolte. Kako je to mogoče, bo morda vprašal ta ali oni. Prav lahko! Pojdimo na volilni dan glasovati za delavske kandidate vsi kakor eden in zmaga bo tu. V ta namen delujite v delavski socialistični stranki, da se ji pridružijo tudi drugi delavci in se uče spoznavati vrednost njegovega programa.

Ne verujte obljubam kapitalističnih politikov, bodisi da jih slušate na shodih, v radiu, ali pa berete v njih v časopisih. Kakor v vsaki volilni kampanji tudi letos obljublajo gradove v oblakih in vsem vsega v izobilju. Takih obljub smo siti do grla in se ne bomo več dali voditi za nos. Vsake stvari mora biti enkrat konec, pa mora biti tudi tega. Kajti de-

lavci, mi ne smemo pozabiti, da kadar so kapitalistični kandidati enkrat izvoljeni, zasedejo svoje službe in pozabijo na obljube, ki so jih dali ljudstvu. Tako so še vselej storili in bodo tudi letos.

Vsakdo naj pomisli, koliko milijonov je delavcev, pa se pustimo preslepiti peščici kapitalistov, da pometajo z nami po svoji volji. Ko bodo delavci pametni, jim bodo obrnili hrbet, kakor ga kandidati kapitalističnih strank nimaj, kadar so na stolčkih. — Martin Koss.

Veselica "Vijolice"

Milwaukee, Wis. — V nedeljo 26. aprila priredi društvo "Vijolice" št. 747 SNPJ kartno zabavo in ples v spodnji SST dvorani. Potreba bo izborna in Math. Pinkova godba pa bo zabavala stare in mlade. Pridite vsi. Zabava se prične ob 2. pop. Vstopnice so po 25c.

L. Ambrozich.

Predavanje v klubu št. 1 o Haymarketu. — Volitve delegatov za prihodnji zbor

Chicago. — "Pogled 50 let nazaj na Haymarket" je predmet, o katerem bo v petek 24. aprila predaval v klubu št. 1 Ivan Molek. Seja se prične ob 7:30, ker bomo volili tudi delegate na XI. redni zbor JSZ in Prosvetne matice.

Člane prosimo, naj se te seje udeleže vsi in pa da pridejo ob času. Poleg volitev bodo na dnevnem redu druga važna poročila. Po končanem sporedu pa bo predavanje in potem vprašanja.

Slavnostna otvoritev družabnega kluba Slovenski center

Chicago, Ill. — "Počasi pa gotovo", to je naš že precej star pregovor. To naj upoštevajo vsi oni, ki vprašujejo, kaj je vzrok, da družabni klub slovenskega centra še ni odprl svojih prostorov. — Pred par dnevi sem srečal prijatelja, ki je dober kokošijerejec in mi je zaupal, da celo za piščance vzame dalj časa, da se zvalijo, od kar imamo New Deal.

Odbor družabnega kluba S. C. je kljub finančnim in drugim zaprekam, "počasi pa gotovo", izvršil svoje delo, da bo klub pričel posloovati v par dneh. Da smo izvršili toliko dela v tem času kljub finančnim zaprekam, se je zahvaliti posebno nekaterim našim članom, ker so mnogi brezplačno pomagali.

Čikaški publikli je pač že

ZELISCE PRINESE ZDRAVJE

Golden Arrow Herb Tea System
Regulator
Ta čaj vsebuje gmoel 15 različnih zelišč za želodec, jetra, obisti in čreva. Odlično zaostre in strupe, ki povzročajo občutljivost, strupenost, neravnovesje in bolečine revmatizma, hribolobice in druge bolečine života. Teh 15 zelišč deluje skupno, da vas osvobodijo nove življenje. Naravna pot je najboljša pot.
Posebna ponudba:
Za določeno čas le smo naravno vsake-mu odjemalcu.
2-Enodolarska zavoja čaja
1-4. oz. steklenico Pine Needle Bath Oil
1-komand Pine Oil mila
Vse za \$1.00, poštnina plačana.
(Člito tega čaja v vašem kopalnici, odpre vas kotino sluzi, bladi živce, ojača cirkulacijo.)
GOLDEN ARROW HERB CO.
129 N. State St., Chicago, Ill.

znan namen tega kluba, torej ne bom tratil prostora; omenim naj le, da klub dobro napreduje in kolikor je meni znano, je že sedaj, v pričetku eden izmed največjih slovenskih družabnih klubov te vrste.

V soboto večer 25. aprila bo imel slavnostno otvoritev v S. D. centru na 2301 S. Lawndale Ave. Odbor kluba je sklenil, da bo na ta večer prost prigri-zek in ples za vse, ki nas pose-tijo. Torej ne pozabite priti vsi na otvoritveno zabavo kluba S. C. — Za odbor, V. L.

Majska proslava kluba št. 20 JSZ

Chicago. — Kot je bilo v Proletarcu že poročano, priredi udruženje br. 20 JSZ (v katerem so združeni naši srbski sodrugi na severni strani) v nedeljo 3. maja v Schmidtovi dvorani na 2973 Clybourn Ave. majske slavnosti z obširnimi koncertnimi in drugim sporedom.

Zabava se prične ob 3. in spored ob 4:30 pop. Otvorjen bo s sviranjem Internaeionale, ki jo bo igral Dabičev orkester. Nato nastopi Arthur McDowell v angleškem govoru. Rudolph Wagner in George Novich bosta igrala v duetu na akordino in saksofon. George Maslach bo govoril o pomenu Prvega maja, za njim pa nastopi znana solistka Katica Zarich, ki bo med drugim predvajala rusko arijo Požalej. Znamenita točka v tem programu bo nastop soc. pevskega zbora Sava, ki zapoje Delavski pozdrav in Slavo delavstvu. Marijan in Milan Gojkovich bosta predvajala Two Step.

V deveti točki bo Božo Stojanovič recital "Rat ratu", zaključna točka pa bo šaljiva nodejanka "Otmem svet", ki jo je spisal Milorad Belić. Režija je v sposobnih rokah Petra Kokotovića.

Vstopnice v predprodaji so po 35c in pri blagajni 40c. Po končanem sporedu bo plesna in prosta zabava. Vabimo na to prireditve v proslavo našega praznika vse jugoslovanske delavce, da nas posetijo v čim večjem številu.

George Maslach.

Potrebne počitnice

Po zadnjih "volitvah" v Nemčiji je nacijski propagandistični biro odredil, da ne sme biti skozi 19 zaporednih dni nikakih shodov niti ne oratorskih govorov v radiu. Tak počitek bi bil koristen tudi v Zed. državah, ampak do november-skih volitev ga ne bo.

Civilizacija

Svet se je pač civiliziral in kultiviral in človek stoji danes višje, kakor pred desetisoč in

stotisoč leti. Ali če ni kultura le nekaj relativnega, kar izna-čuje razliko med davno mino-limi dobami in sedanjo, če se smatra kultura za tisto stop-njo, na kateri se človek otrese živalstva in bestialnosti, tedaj nimamo pravice trditi, da smo vstopili v stoletje kulture.

O Prvem maju v Kansasu

Arma, Kans. — V Proletarcu št. 1492 je v oglašanju vsebine Majskega Glasa na 1. strani o-menjen tudi moj spis. Rečeno je v njemu, kako so slovenski delavci v Kansasu pričeli pred četrt stoletjem praznovati prvi maj na prvomajskem slavju, ki je bilo otvorjeno z igranjem avstrijske cesarske himne.

Dotični oglas mojega spisa ni dobro pogodil, kar bodo čitatelji razvideli, ko ga prečitajo v Majskem Glasu.

Stvar je ta: V letu 1910 ali je bilo 1911, smo imeli majš-ko proslavo. Prvo je bilo za takrat običajno korakanje, z irsko godbo na pihala na čelu. In potem nazaj v dvorano, kjer so bili razni govori in med pre-sledkom godba. Kdo je bil predsednik "zastavnega" od-bora takrat, sem pozabil. Bil je vodja programa. Toda proti koncu programa je prevzel vodstvo podpredsednik neki Frank Zagar. Ta je potem vprašal vodjo godbe, da naj zaigrajo delavsko himno, toda namesto te so nam postregli s "cesarsko", kar je nam nazna-nil. Omenjeni Zagar, mislim, da je potem živel v Terre Hau-te, Ind., od koder je večkrat pošiljal dopise v razne liste. Zadnjih 10 let nisem čul o njem.

Torej, "pričeli" smo prazno-vati prvi maj 1908, torej pred 28 leti, tri leta pred tem do-godkom. Prvo slavnost je do-bro vodil M. Štefančič. "Cesar-ska" je bila na vrsti, kot omen-jam 1910 ali 1911 in proti koncu programa, ne pa pri o-tvoritvi. — Anton Sular.

Želodčno Zdravilo Iskreno Priporočano

Chicago, Ill. — "Trinerjevo grenko vino jemljem, kadarkoli trpim na želodčnih ali prebavnih nerednostih in lahko ga iskreno priporočam vsako-mur." — Mrs. Susanna Pavlus. Nikarte delati poizkusov s kakim drugim od-vajajnim sredstvom. Jemljite Triner-jevo grenko vino, ki je tekom zadnjih 44 let dokazalo, da je najbolj zanesli-vo zdravilo proti zaprtju, plinom, sla-bemu teku, glavobolu, nemirnemu spanju in podobnim težavam. Pri vseh lekarnarjih.

TRINERJEV ELIKSIR GRENKEGA VINA

Joseph Triner Company, Chicago

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30-3:30; 6:30-8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.
FRANK GRILL, predsednik
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom
TOČNA POSTREZBA DELO JAMCENO
Telefoni: CANAL 7172-7173

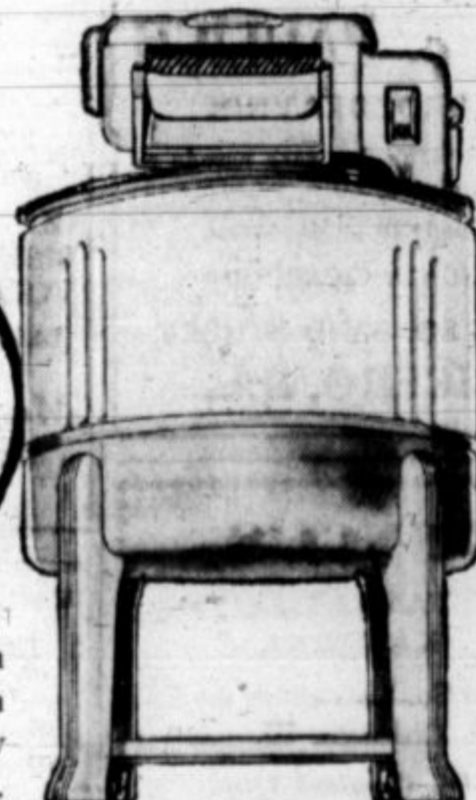
PROSTA POSKUŠNJA NA DOMU!

OPERITE VAŠE PRIHODNJE PERILO S TEM NOVIM, VELIKIM

ABC WASHER

Cena samo \$69.50

Lahki pogoji Liberalen popust pri zamenjavah

Vprašajte, da vam pošljemo ta veliki in močni pralnik domov na prosto poskušnjo. Če vam bo ugajal, se odločite, ako si ga nabavite po teh liberalnih pogojih... Storitve tako dokler velja ta ponudba.

To cover interest and other costs, a somewhat higher price is charged for washers sold on deferred payments.

COMMONWEALTH EDISON Electric Shops
DOWNTOWN — 72 W. ADAMS ST. — 132 S. DEARBORN ST.
Telephone RANdolph 1200, Local 535
4562 Broadway 4231 W. Madison St. 4833 Irving Park Blvd.
3460 S. State St. 2618 Milwaukee Ave. 4834 S. Ashland Ave.
2950 E. 92nd St. 852 W. 63rd St. 1116 S. Michigan Ave.
FEDERAL COUPONS GIVEN

Demokratska stranka in njen New Deal delavstvu ne nudita izhod iz krize

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sko stranko po letošnjih volitvah; v tej kampanji pa bo podpirala poleg Roosevelta take kandidate v poslansko zbornico in v senat, neglede kateri stranki pripadajo, o katerih bo smatrala, da so vredni njene opore. Tudi kandidati na socialistični listi niso izvzeti. Ze to, da sta na čelu lige moža kot sta Lewis in Hillman, s katerima sodeluje tudi David Dubinsky, je mnogim dokaz, da hoče po prihodnjih volitvah ena glavnih faktorjev v združevanju posamičnih skupin v močnejšo in bolj ko-delavsko politično stranko.

Norman Thomas pravi, da ne soglašajo s taktiko Delavske neustrankarske lige, kajti podpiranje Roosevelta se mu zdi toliko kot podpiranje Wilsona l. 1916, za katerega je glasoval in ga indorsiral tudi on, ker je nas "držal od vstopa v vojno". Toda dogodila se je in mnogi, ki so se razočarali nad Wilsonovimi obljubami so pristopili v soc. stranko. Med njimi je bil tudi Thomas. Drugi

pa so se vrgli v naročje nastali vojni hysteriji. Vsled sedanjih tokov v ameriški politiki je od socialistične stranke odstopil voditelj velike in vplivne unije International Ladies' Garment Workers, David Dubinsky; za razlog je navedel, da bi rad imel v delu za unije proste roke, kar pomeni tudi v politiki. Lewisova-Hillmanova Delavska neustrankarska liga je dobila v njemu izborna moč. Dubinsky pravi, da ostane po prepričanju to kar je bil in bo deloval v tem smislu tako kot je praktično najboljšje.

Očividno je, da dobiva gibanje za ustanovitev stranke, kakršna je v Angliji Labor Party, velik zamah. Kadar mu stopijo na čelo unije, posebno industrijske unije kot je premogarska in novoustanovljene unije v masnih industrijah, bo ameriško delavstvo krenilo iz kapitalistične oportunistične politike res na novo politično pot, katera bo njemu, ne pa kapitalizmu v korist.

V pojasnilo prizadetim, čitateljem in F. Z., ured. Proletarca

Cleveland, O. — Ker sem bil v zadnji izdaji Proletarca po uredniku Frank Zaitzu netaktno napaden, katerega cenim kot človeka in socialistu, brez vprašanja, če se o taktiki v gotovih slučajih nasprotujeta. Isto cenim sodruha Joseph Snoga, kateri je, po mojem mnenju poslal kontroverzne informacije. Če me je s. Snog napadeno razumel, ne vem. Bodi kar koli. Zadeva je sledeča:

Po precej burni razpravi na državni konvenciji soc. stranke v Akronu, O., glede resolucije, ki odobrava stališče narodne eksekutive S. P. v reorganizaciji stranke v New Yorku, se s. Snogu tudi ni dopadlo, ker je bila resolucija sprejeta. Za časa odmora sva se s. Snogem v zadevi nekoliko pogovarjala. On je izrazil bojazan, ker je bila sprejeta omenjena resolucija, da bo slabo vplivala tudi na našo federacijo. Kar sem jaz razumel, je imel v mislih, da je naša (federacijska) eksekutiva bolj naklonjena stari gardi.

Omenil sem mu, da glasilo stare garde New Leader ni niti omenil Frank Zaitza kot kandidata za delegata narodne konvencije S. P. Izrazil sem, da se s. F. Z. stari gardi zdi gotovo preveč militanten. S. Snog je rekel, da ni vedel, če je F. Z. kandidat za delegata na konvencijo soc. stranke. Omenil sem mu, da sem to videl v Proletarcu, v kateri izdaji, se pa nisem spominjal. On je omenil, da Proletarca vsega prečita in tega ni opazil.

Zato notico iz Proletarca in New Leadera tu citiram, "kar bo v pojasnilo prizadetim. Na druge urednikove opazke ne bom odgovarjal, ker ne želim osebnega prekeranja s sodrugom."

Proletarac z dne 18. marca,

pod naslovom: "Člani JSZ kandidirajo za delegate na strankino konvencijo."

"V kolikor nam znano, je izmed članov JSZ v Pennsylvaniji kandidat za delegata na konvencijo soc. stranke Anton Zornik, v Clevelandu Louis Zorko in v Illinoisu Anton Garden. Simon Trojar in Frank Zaitz."

New Leader z dne 21. marca, pod naslovom: "Socialist Conference in Chicago, April 11."

Tretja stran, peta kolona, zadnji paragraf, poroča sledeče: "The Socialist candidates for delegates to the national convention from Illinois are A. J. Dubin, D. Gertler, M. Halushka, T. Passovoy, M. Seskin, J. Seigel, W. Waltmire and A. Yait."

Louis Zorko.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Dopisi, kateri oglašujejo takozvane "bunce" in kartne zabave z dobitki, po postnem zakonu niso dovoljeni. Iz postnega urada so nas v očiteljskih naznanilih opozorili, da zakon ne dopušča oglašati prireditve, na katere je treba plačati vstopnino in se na njih igra za dobitke. Raditega moramo izpuščati iz dopisov vsa reklama o dobitkih, kar smo dopisnikom že velikokrat pojasnili. Ker pa se tako oglašanja poslednje mesece spet jako množijo, pojasnimo to znova, da bodo oglaševalci vedeli, čemu njihovi oglaševalni dopisi niso priobčeni tako, kakor so jih poslali.

DOPIŠNIKOM

Prešli ponedeljek smo prejeli nad 10 dopisov, ali precej več kot običajno tega dne. Ker je do ponedeljka Proletarac že v veliki meri napolnjen z gradivom, nismo mogli v tej številki priobčiti vseh dopisov, ampak le najnujnejše.

Proletarac z dne 18. marca,

VOLITVE DELEGATOV NA XI. ZBOR JSZ IN PROSVETNE MATICE

Volitve v klubih JSZ in društvi Prosvetne matice za delegate na enajsti redni zbor JSZ končajo 15. maja.

Zbor se bo vršil dne 3., 4. in 5. julija v Chicagu. Ker bo izredno važen, je potrebno, da so na njemu zastopani vsi klubi in društva s svojimi delegati.

Vsak klub do 50 članov je upravičen do enega delegata in potem na vsakih 26 do 50 članov enega delegata več.

Vsaka konferenčna organizacija JSZ je upravičena do enega delegata.

Angleško govoreči, aktivni odseki JSZ imajo pravico vsaki do enega delegata.

Voznino vseh teh plača JSZ iz konvenčnega sklada, dnevnice pa organizacije, katere jih pošljejo.

Vse organizacije, včlanjene v Prosvetni matici, so upravičene poslati delegate. Točka o tem se v pravilih glasi:

Organizacije Prosvetne matice imajo na zborih JSZ pravico vsaka do svojega delegata. V razpravah in sklepanjih o prosvetnem delu, o raznih ustanovah kulturnega značaja, o splošnih zadevah in problemih, ki so vsem skupni, imajo na zboru vse delegatske pravice. V zadevah organizacijske forme JSZ in socialistične stranke, o strankinem delu in zveznem političnem delu pa imajo posvetovalen glas. Voznino in druge stroške jim plačajo organizacije, katere jih pošljejo.

Dosedaj so imela društva Prosvetne matice še na vsakem zboru močno zastopstvo in nadejamo se, da bo na letošnjem številu teh delegatov še večje.

Prijavite imena in naslove izvoljenih tajništva JSZ, odnosno Prosvetne matice, na naslov 2301 S. LAWDALE AVE., čim jih izvolite, da jih uvrstimo v seznam.

"Kamnom" bo vprizorjen v Detroitu v nedeljo 26. aprila

Detroit, Mich. — "Kamnom" bo na slovenskem odru v Detroitu prva delavska muzikalna drama. Vprizorita jo v nedeljo 26. aprila ob 3. pop. v Slovenskem delavskem domu na 437 S. Livernois Ave. dramatska odseka klubov št. 114 in 115. V originalu je izšla ta drama v Am. druž. koledarju za leto 1929. Njen avtor je znani slovenski književnik Tone Seliskar, bivši urednik "Ljubljanskega zvona" in literarni sotrudnik mnogih revij. Ta drama je že sama na sebi provokativna, toda ker imamo Detroitčani med seboj nadarjenega pevovodjo in amaterskega komponista John Berlisa, je nam to dramo tudi deloma uglasbil, s čemer je dobila značaj spevoigre.

"Kamnom" je socialna drama. Prizori se sudejo okrog štirih izrazitih karakterjev, katerih življenske okolščine in nazorji so si v silnem kontrastu, a v drami se zliiva v harmonično, umetniško celoto. Poleg teh štirih je v dramo devet drugih vlog ter skupina delavcev in delavk v kamnomolu na Slovenskem. Vsi, razen paznika, imajo tudi pevske vloge. V pevskih točkah nastopijo solisti, dueti in mešan zbor.

Režijo vodi podpisani, glasbeni del predstave pa John Berlis. Ob enem pa bo ta prireditev tudi proslava simbola delavskega praznika prvega maja. Govornik s. Woodcock. Na predstavo pridejo tudi Clevelandčani od Verovška in Jadrana.

"Kamnom" bo v Detroitu to sezono zaključna predstava. V nji se krešejo karakterji kot v nobeni drugi. Nedvomno bo napravila na vse udeležence močnen vtis, ki ga ne pozabijo tako kmalu.

Frank Cesen.

Labor Spring Festival

Chicago, Ill. — Socialistična stranka čikaškega okraja bo imela pod gornjo označbo v nedeljo 10. maja prireditev z bogatim koncertnim sporedom in drugimi točkami. Vršila se bo v Peoples auditoriju, 2457 West Chicago Ave. Spored se prične popoldne. Sodelovali bodo štirje — morda celo pet pevskih zborov, med njimi "Sava". Ostali spored bodo tvorili telovadni nastopi, žive slike, dramske skice itd. Vstopnice, ki so po 40c, se dobe pri tajnikih vseh klubov in v uradu Proletarca. — P. O.

Neuspešna sredstva

Če bi bilo mogoče delavsko gibanje spraviti s sveta z nasilji, s cenzuro, ječami in smrtnimi obsodbami, bi ga že davno več ne bilo.

Prvomajsko slavlje kluba št. 1 JSZ

Chicago. — Klub št. 1 že več let ni priredil svojega prvomajskega slavlja, ker je sodeloval na skupnem strankinem shodu. Letos pa bo sodeloval na popoldanski skupni povorki, zvečer v petek 1. maja pa bo imel v dvorani SNPJ svojo prireditev z bogatim sporedom.

Videli boste presenetljive napredek klubovega mladinskega odseka Red Falcons, ki je zdaj razdeljen v dva oddelka. Vsaki nastopi s svojimi točkami. Vzdostilo vas bo ubrano petje deklisnega zbora, zborna deklamacija in petje "Save". Mary Jugg bo predvajala dramsko skico "Čez reko", ki je v "Majskem Glasu" 1919. Spisal jo je Ivan Molek. V angleščini bo govoril John Rak in slovensko Frank Zaitz. Spored otvori Joško Oven. Po končanem programu v gornji dvorani se prične v spodnji plesni in prosta zabava. Pridite vsi in agitirajte med znanci, da pridejo tudi oni in skupno z nami praznujejo naš mednarodni delavski praznik. Vstopnice so po 25c. — Odbor.

Vabilo na milwauško konferenco

V nedeljo 17. maja se vrši v Milwaukee, Wis., konferenca zastopnikov klubov JSZ in društev Prosvetne matice. Zborovanje bo v SST dvorani, 725 West National Ave., Milwaukee, Wis. Prične se ob 9. popoldne.

Vsa pridružena društva in klubi so pismeno povabljeni, da izvolijo delegate. Storite to gotovo. — Frances Zakovšek.

(Več o sklicanju in pripravi za to zborovanje bo v prihodnji številki.)

Drago sredstvo proti brezposelnosti

Poleg Nemčije in nekaterih drugih držav je uvedla prisilno vojaško službo tudi Avstrija. Njena naredba pravi, da bo nekateri vežbala za vojake, druge pa bo uposlila pri prisilnih javnih delih. Plača bo enaka za prve kot druge. Kolikšne so te plače, je znano tudi mnogim našim priseljencem, ki so služili pod Francožefom in potem nekaj časa pod Karlom.

1600 revolucij v 2500 letih

Na kongresu sociologov v Bruslju je navedel neki govornik, da je bilo v zadnjih 2500 letih na svetu 1600 revolucij in pobun. Največ revolucij je bilo v 8., 13., 14. in 19. stoletju. Zadnjih 30 let prejšnjega stoletja pomeni najmirnejšo dobo svetovne zgodovine. V tem stoletju je pa revolucijska številka zopet poskočila.

Coughlinova konvencija

Father Coughlin bo imel svojo konvencijo v imenu svoje Narodne unije za socialno pravičnost dne 13.-16. avgusta v Clevelandu.

Ste prejeli to vsoto?

Povprečno je prišlo lani na vsakega stanovaleca v Zed. državah \$513 dohodkov. Milijoni sicer niso imeli nikakih, so pa drugi želi toliko večje.

Prihodnji potrošek zvezne vlade

Proračun zvezne vlade v boječem fiskalnem letu, ki prične 1. julija, določa nad 9 milijard dolarjev potroška.

Potrebne naloge

Organizacija: Agitirajte zanj, ustanovljajte socialistične klube. To je potrebno, če ne izogibno. Kajti socializem je boj. In njegov sovražnik je močan. Za boj je treba armade; naša armada pa je socialistična stranka. Posamezniki so lahko izvrstni sodruzi; ali če se ne bojujejo pa skupnem načrtu, morajo priti do tega, da vlečejo vsak na svojo stran in združen sovražnik jih lahko pobije drugega za drugim. Moč je v združitvi, v organizaciji.

NAROČILA NA MAJSKI GLAS

III. IZKAZ

Colorado. — Anton Majnik, Somerset 20.

Illinois. — Po 10 iztisov: druž. št. 102 SNPJ, Chicago; druž. št. 490 S. N. P. J. Chicago; klub št. 23 JSZ, Chicago; Frank Molan, Berwyn 5.

Kansas. — Po 10 iztisov: druž. št. 92 SNPJ, Franklia; druž. št. 65 SNPJ, Mulberry; druž. št. 48 SNPZ, Mulberry.

Minnesota. — Druž. št. 268 SNPJ, Ely 15; druž. št. 108 SNPJ, Ely 10; Louis Lessar, Eveleth 7.

Montana. — Klub št. 35 JSZ, Red Lodge-Bearcreek 15.

New Mexico. — Druž. št. 120 SNPJ, Gallup 10.

Ohio. — Klub št. 27 JSZ, Cleveland 200; druž. št. 147 SNPJ, Cleveland 25; Louis Mrofolja, Cleveland 25; po 10 iztisov: druž. št. 476 SNPJ, Salem; druž. št. 355 SNPJ, Fairport Harbor; Frank Volkar, Bedford; druž. št. 4 SDZ, Cleveland.

Pennsylvania. — Klub št. 5 JSZ, Conemaugh 50; po 15 iztisov: druž. št. 300 SNPJ, N. Brajldock; Jos. Zupan, Tire Hill; druž. št. 106 SNPJ, Imperial; Tony Zupančič, Point Marion. Druž. št. 145 SNPJ, Coraopolis 11; po 10 iztisov: klub št. 31 JSZ, Imperial; druž. št. 3 SNPJ, Johnston; druž. št. 174 SNPJ, Krayn; druž. št. 447 SNPJ, Nanticoke; druž. št. 80 SSPZ, Herminie; druž. št. 318 SNPJ, Hostetter; Vincent Yacksetich, McIntyre; Mike Hochevar, Rockwood 6; druž. št. 232 SNPJ, Export 5; druž. št. 60 SNPJ, Lloydell 4; Mary Fradel, Latrobe 3; Ivanka Kumarca, Verona 3.

Wisconsin. — Klub št. 190 JSZ, West Allis 45; Chas. Chuck, Sheboygan 25; Mike Krutz, Willard 20; druž. št. 192 SNPJ, Milwaukee, Wis. 10; Josephine Shiretz, Milwaukee, 10; Frank Leskovšek, Port Washington 7.

W. Virginia. — Jennie Klarisher, Pierce 2.

Wyoming. — Druž. št. 134 SNPJ, Superior 10.

PRVOMAJSKO SLAVJE KLUBA ŠT. 1 JSZ

K 50-letnemu jubileju mednarodnega praznika priredi klub št. 1 JSZ veliko slavlje v petek 1. maja ob 7:30 zvečer v obeh dvoranah SNPJ

V sporedu sodelujejo klubovi odseki, kot

Red Falcons

Sava

Dramski odsek

Social Study Club

Govori v slovenskem in angleškem jeziku.

PO SPORUDU PLESNA ZABAVA

Vstopnina 25c.

THE FALCON NEST

This week we continue the translation of "Three Dreams", taken from the Slovenian magazine, "Svoboda."

Three Dreams (Continued)

Mirko has fallen asleep. In his sleep he laughs. With his books under his arms he hurries to school. But there is a holiday spirit in the air. Processions of people join hands and their joyous faces are lifted upward in harmonious song. They are shouting that sorrow and suffering have ended, for the Queen of Love reigns over all. There isn't one among them who is downcast, and Mirko is depressed only because he cannot be as happy as the rest. He is afraid that he will be the tardy, and he fears the scolding and the punishment he will get from his strict schoolmaster. His heart beats fast as he walks up the steps to the school. At the door of his classroom, he pauses, awestruck. The entire room is bedecked with flowers and green leaves. And when his scowling professor looks at him, he speaks in a soft, kind voice, "Good day, dear Mirko. We've been worrying that you might not come." Then he arises, and his expression, always stern and harsh, has changed into a broad and cheerful smile. He says, "Now that we're all together, let's go out to play and enjoy ourselves. The beautiful lawn is awaiting us."

He plunges down the steps first, taking three steps at a time. The group of children follows him. Out on the streets crowds are singing. The schoolmaster joins with the chorus. In fact, his voice is not too pleasing, but he sings with such feeling that it sounds agreeable. His scanty red beard and the glasses on his nose tremble when he strives to strike a high pitch. He is really comical—and happy. The singing groups come onto the lawn, and there is happiness without limit. They play games—blindman's buff and leapfrog—and scatter blossoms through the air. Someone takes the schoolmaster's spectacles and is trying them on as meek as a lamb. "Crosseyes," who always caused Mirko worry, now hoists him into his shoulders and is carrying him about, while Mirko holds his ears like the reins of a horse and tells him all his shortcomings. Everyone joins hands in a circle and sings to the Queen of Love who is reigning over all.

Mirko awakens. All through the morning he cannot help thinking, "Maybe people are not as cold and indifferent as I think," and he hurries off to school. But his joy vanishes quickly; the difference between his dream and real life is too great. People are walking along the streets looking serious and downcast. Everyone goes in his own direction. Grouchily they pass one another; everyone seems to get in the other's way. And in school!

The schoolmaster looks from one of the students to the other and scolds them with a voice so harsh that the windowpanes seem to shake. The lines on his face are drawn tightly. His eyes glare through the

glasses. "Crosseyes" too, has the same menacing look in his eyes. He sits behind Mirko, and during class period he pulls his ears and sticks him with a pin. Mirko sits and smiles. He is one bit wiser. He knows that all of the unfortunate people would indeed be happy if the Queen of Love ruled in their hearts. But he knows, too, that the period of her reign is far off, perhaps as far as the farthest star in the firmament!

But Mirko knows more than this! He knows why he is living! He lives to hope! He hopes and will continue to wish for things all through his life for three wondrous things: Beauty, Truth, and Goodness. He knows, too, that the real world will never be able to offer him as much of Beauty as he is wishing for; he knows that all through life he will discover Truths, but that he will never find all of it just as he couldn't travel all through the whole firmament; he knows that he will always be searching for Love, but that more often than not he will be met by Hatred. — (End.)

Waukegan Falcons cleared a nice sum of money on the party they gave over a month ago. They are using it to purchase uniforms for the group. Now they are rehearsing a scene "No More War" for their May 1 program.

Birthdays

Leroy LaFlamme—April 17.

"The Beautiful Blue Danube Waltz" will be the song the Girls' Glee Club (Chicago Falcons) will present for the number on the May 1 program at the SNPJ Hall. They promise to make it good.

Falcon Call

Don't forget to get your issue of the new Falcon Call. You'll be surprised at the illustrations, stories, etc.

Did You Know That

When the First of May was celebrated for the first time in 1890, the biggest celebration was held in Austria as it was before it was broken up into small territories as it is now. In Prague, Bern, Lvov, Krakow, and Vienna thousands and thousands of workers set aside their tools and observed the workers' holiday. There wasn't a single town which did not in some measure join in the celebration. Trains were decorated with garlands of leaves, so that the people in the country could see them passing by and know that it was the first of May—an international workers' holiday.

This year we're going to have a real demonstration of the First of May, and the Falcons will play an important part in it!

FRIENDSHIP!

(Send your correspondence to Mary Jugg, 4134 W. 24th Place, Chicago.)

INFLATION—WHO WINS AND WHO LOSES

(Continued from page 6.)

has been true of wage rates in every country in which there has been inflation. That is, that when prices go up they go up the elevator while wages climb the stairs.

Real Wages

Immediately following the war there were a great many workers who thought they were getting better pay than they did before the war. It was true that wages had increased, but in many cases they had increased less than the cost of living had increased. When the cost of living rises more rapidly than wages, the actual purchasing power of the worker decreases. Any worker, who, in 1920, was not getting about two and a half times as much as in 1913 was in reality getting less.

Organized Workers in Better Position

When prices were increasing so rapidly in Germany in 1923 it often happened that a week's wages would hardly buy a package of cigarettes. This was not because wages had not increased, but because prices had increased so much more rapidly than wages. In the organized trades it is of course possible to get more rapid wage increases than in unorganized trades, but there has never yet been a case in which wages kept up with the cost of living when there was very much inflation.

The hardest hit of all wage earners are, of course, people like policemen, post-office employees, and teachers, or any others whose salaries are fixed on a long term basis and are not changed quickly as the cost of living rises.

ONE CONSOLATION

It develops that the oldest war on which our government is still giving pensions is that of 1812. Hurray! The Revolution is paid for.—Atlanta Constitution.

When there is a surplus of any commodity it becomes cheap. This is especially true of cannon fodder.

"ALL MEN ARE CREATED EQUAL"

(Continued from page 6.)

was fitted for. No child would be born a millionaire. Each would have to advance on his own abilities alone.

If he were starting from scratch today with a few million other boys, John Jacob Astor III would be lucky to get and hold a \$25.00 job. Necessity might drive him to learn something. The obligation to work for his own security and that of his wife might force him to develop some real ability, if only as a baggage smasher of the I. M. docks.

But today, in this land of the free, he can live a life of complete uselessness, on a dole that about equals the income of five hundred men on unemployment relief.

"We hope these truths to be self-evident," says the Declaration of Independence, "that all men are created equal."

And the baggage smasher who worked next to the Astor heir on the pier, whose \$25.00 a week takes care of a family of five, answers back, "Oh yeah?"

The American Leader.

THINK IT OVER

How would you like to live in a world without injustice, without class hatred, without the scheming of man against man — in a world filled with human brotherhood? Well, why not? All these evils flow from an evil system that can be changed. The capitalist system is wrong. It pits man against man. Just so far as you destroy the cause you cut off the evil fruit. This is just a little hint, and you are a reasoning being, according to the scheme of nature. Sit down in a reasoning frame of mind and consider the subject thoughtfully and see where you land. If you don't land in the Socialist camp, it will be because there is something wrong somewhere with your chain of thought and your knowledge of conditions.

The Milwaukee Leader.

To tolerate must be in the midst of plenty, one want be either brainless or heartless.

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

EQUAL WAGES FOR EQUAL WORK "All Men Are Created Equal"

The determined struggle of women to secure equal wages for equal work is reaching its final stage—that is, the stage when it is going to succeed fully—though the battle is not over yet by any means.

We find it rather hard to discuss this question for the simple reason that, to us, it is self-evident that women should have equal wages for equal work. It is always hard to discuss a self-evident proposition, because no argument is needed. It seems to us that all that is necessary is to ask, "Why should women not get equal pay for equal work?" That ought to settle the question.

But it doesn't. Many and various specious pleas are urged against this measure of plain justice.

It is said, for instance, that, as a matter of fact, women are not as capable as men, and, even though they may seem to do equal work, they really render less efficient service.

That is masculine bluff. Of course, some men are more efficient than some women. It would be easy to pick out man A and prove that he is more efficient than woman B.

But the average is what counts. Men have good reason to be ashamed of what the average shows. Just as, in the schools, the girls outstrip the boys, so, in the grown-up walks of life, women have proved themselves as a general thing more efficient than men. It seems to be because they try harder, not because they are inherently smarter. And this, in the face of the fact that women have been at it only a few decades, whereas men have worked in the industries and the outside-the-home occupations from time immemorial.

It is also urged that the equal wage would throw men out of employment. Under the present rotten system of industry, wherein men and women are not guaranteed employment, it might occasionally do so.

But that has no bearing whatsoever upon the justice of the matter. Labor-saving machinery also threw men out of employment. But that was no argument against the machine. It was an argument in favor of a better adjustment of social conditions, in order that the machine might become a blessing to all.

So, with the equal wage. If it here and there throws a man out of employment, that is not an argument against the equal wage. It is an argument in favor of a social system, which will guarantee employment to all.

Furthermore, the equal wage would be much more likely to keep the wages of men from being cut, as the low wage competition would be removed. This more than offsets the possibility of a few men losing their jobs.

It is likewise claimed that the equal wage would discourage matrimony. But this argument overleaps itself. There are some kinds of matrimony that ought to be discouraged. Marrying for a home, without love, ought to be discouraged. We all know that, at the present time, marriage is not a howling success. Oh, yes, you often hear it howl, but that does not mean that it is a howling success. The divorce courts reveal only a small fraction of the marital infelicity that exists. Not that there are not happy homes—Doubtless there are many of them. But there are also many unhappy homes.

Now, one emphatic reason for domestic unhappiness is the economic subjection of women. Too many women are in the last-week's quarter class. You've heard of the woman who asked her husband for a quarter and he responded by asking, "What did you do with the quarter I gave you last week?"

That incident rubs in the economic subjection of woman. The equal wage—while it is no panacea—would help her to secure economic independence.

It would help to keep the unmarried woman out of the last-week's-quarter class, by making it unnecessary for her to marry merely for a home and without the love which is necessary to make a real marriage.

It would help the married woman to get out of the last-week's-quarter class, also, in case her husband refuses to do the square thing by her financially.

These things would decidedly make for happier and better family relations, instead of discouraging marriage, although of course a basic change in the social order is necessary before ideal family relations can be reached—they cannot be reached while there is widespread poverty and unemployment.

The equal wage is bound to materialize. The time is passing when women were willing to be dolls, playthings, or drudges. Woman is coming. She is coming fast. And the fossilized men, who do not like it, might as well clear the track—for, if they don't, they will be run over.

—The Milwaukee Leader.

Working eight hours a day for 25.00 a week isn't much fun. A few months of honest toil for a salary about five times as big as he was worth convinced young John Jacob Astor of this, so he quit his job and took his bride to Europe to recuperate.

The heir to the Astor millions (he has some \$5,000,000 salted away as his share of his great grand father's fortune) started in to work his way up from the bottom. He landed a job with International Mercantile Marine (his brother happens to own a lot of stock there) and started gaily off in a taxi to find out how the other half lives. He has found out and he doesn't like it.

"It didn't give me time for the other things I wanted to give attention to," he complained. "I had to get up early in the morning and I couldn't go home till six, so I didn't have time for much else."

So Johnny Astor quits his job, tells Jeeves to pack his seventeen trunks, and sails on the Ile de France for a six weeks vacation abroad. He doesn't need the job and the job certainly doesn't need him, because he's just a poor little rich boy that isn't good for anything in the world.

A lot of other boys are holding down \$25.00 jobs for the International Mercantile Marine. Some are earning even less than \$25.00. They push freight around and check on shipments and passenger lists and work in the offices. They need their jobs and they have to work to hold them. Their \$25.00 must cover food and rent and clothes and doctor bills and carfare and movies for themselves and their wives and their families as well.

But because his great grand father got a corner on the fur trade and then did some clever trading in Manhattan real estate, John Jacob Astor III can chuck his job and go to Paris. He can say with perfect assurance to reporters, "I'll look for another when I come home. I imagine I'll find something."

When our forefathers cut loose from England they did away with the laws of primogeniture and entail, those unjust laws which gave the eldest son property rights ahead of his brothers and which tied up property in one family for generations. They hoped that this would make it impossible for incompetent irresponsible youth to have great power and privileges which they could never earn or live up to.

They started well but they didn't go far enough. It is for us to complete their work and take away from the Jock Whiteys, Barbara Huttons and John Jacob Astor the millions which they have no right to.

In a world where real equality of opportunity existed, every child would have the same birthright—the best of care and educational opportunity, complete security and whatever technical or special training he

(Continued on page 5.)

For Women Only

Conducted By Mary Jugg

What Would Socialism Mean?
You couldn't expect any Czechoslovak peasant woman to answer this question. You will readily see the reason why. Some of the reports about conditions of women on farms would make you say, "Is it possible?"

Among the small peasants it used to be that the father of the family had to have a second job to earn some money (bricklayer, factory worker, etc.) and the woman had to manage the farm and the household. She had to plow, carry heavy weights, drive the horses, cook, and look after the children and the cattle. In addition it was nothing unusual for her to have 10, 11 or even more children.

In the province of Slovakia and Ruthenia the home is still a place where the bare earth is the floor, and men and animals live together in one room! Picture if you can how much opportunity the woman has to learn things or improve herself. She is but a beast of burden and a machine for providing children.

Is it surprising that many young women are trying to escape this kind of life by going into industry in the towns?

Now, reports say, there has been much hope for improvement since machines have been introduced to make farm work lighter. BUT—you might expect this "but" to follow: only those who were in a reasonably favorable financial condition could afford to buy machines. When the father of the family loses his job, no machinery can be bought.

What could Socialism do in such conditions? Wouldn't it help all of the women if machines would be purchased collectively for common use? Why couldn't all of these peasants—each with his few acres of land—put their land together and cultivate their land collectively? Think what cooperative washhouses and stoves

would mean! How much lessons in hygiene are needed! How much work is waiting to give people houses and not hovels!

And the only way to accomplish anything is to place the work in the hands of some internationally organized body like the Labor and Socialist International. How much support are we giving such a medium? Nothing to do? There's everything to do!

Conditions for improvement don't exist in Czechoslovakia only. There are plenty right here in America. How many of our own farm women are aided by modern machinery to make their work lighter? How much time and opportunity have they to improve their standing—and for original, creative thinking? How many women still drudge at work that machines could do better and easier because they don't have the means to buy this machines?

Quintuplets No. 2
The gypsy woman in Rumania who bore quintuplets while she was working in a field the other day was not as fortunate as Mama Dionne. There the good religious Christian women decided that it wasn't Christian for any woman to give birth to 5 children at one time, so they organized themselves and ordered her and her husband out of the village. She wasn't Christian; she was a witch! Two centuries ago she would have been burned at the stake with the sanction of the Church! Lucky for Mrs. Dionne, too, that she can express her devout Catholicism in a country not too fanatically religious!

To Whom It May Concern: In English we always say "Grass is cut" whether with scythe, sickle, or machine. There is no smart-aleckism over whether "se trava kosi all strike." A real argument of facts against facts does not mean play upon words so as to hide the real issues! Even a "woman" recognizes those gentlemanly rules of the game.

The group of public officials in Tampa who were responsible for the flogging of three labor men and the subsequent death of one of them have shown their fear of justice. An aroused public which wanted the perpetrators of this crime punished was too much for them so they were switched to another locality for trial. It took quite some time to select a jury for this case and now that the trial is underway every prejudice has been injected into the proceedings to get away from telling the truth. The defense attorneys are constantly quarrelling about Communism, Socialism and radicalism. They base their hope that by prejudicing the jury against the manhandled trio to receive a verdict of not guilty. What they mean to say is, "yes we did it because they dared to get in our way, now you try and convict us."

This is getting to be case of workers against the big business interests more every day. The trial judge has done much to assist the defense. Since the defendants were pointed out and identified they will have little to defend, for their acts are known. What they are trying to do and succeeding quite well is to put Communism and Socialism on trial. And the Democrats of the State, including the Governor, have no time to give so as to insure a just trial and bring the culprits to prison. Nevertheless, the case is becoming more prominent each day. More of the workers should take an interest in it, however.

We had our primary election in Chicago and thruout Illinois last week. For nearly two months the Democrats went up and down the State and called one another all kinds of names. So did the Republicans. At least two factions of each party went on the ballot. It was amusing to note how one group would accuse the other of prearranged ballot thefts. How they all demanded honest elections and how the election actually came thru. They pressed bands, loud speakers, radio broadcasts, etc., into service and talked all else, but the practical things that affect us and that need to be altered. One man, who solicited votes for himself for precinct captain, admitted that he knew nothing about the needs of the people because he had a night job from the administration and so he had no time to read and study various pro-

blems. He was only interested in protecting his job so he campaigned strenuously.—How many votes were stolen, none can say. In some precincts of 450 votes as many as 150 are reported to have been stolen. Hence, we had a record primary vote which will make it doubly hard for the Socialist Party to get on the ballot this year.

Our S.C.S.C., which is the abbreviation for Slovene Center Social Club, will hold its formal opening of their headquarters Saturday, April 25, to which all members have been invited and their friends. That will make it three socials in three months—just the thing necessary to get the kind of social life we have so lacked all these years. First, it was the Social Study Club with its dice rolling contest, then the Women's Committee and now the S.C.S.C. As long as the weather permits, we should have one such gathering each month.—Be sure you attend Saturday.

Chicago's May Day parade this year is more promising than every. We used to be able to get about a hundred delegates to our May Day Conferences in the past ten years or so. Over 500 attended the first meeting of the arrangements committee this year. Enough money was already raised by fees to pay the cost of all preliminary expenses. Our people are urged to set aside this day for a fitting observance—a parade in the afternoon and a good program at the S.N.P.J. Hall in the evening.

American Standards
"The New Deal has developed one particular class hardly deserving of such help—a class which will not accept work when it is offered them and which would rather receive \$50 or \$60 a month and loaf than to receive \$75, or so, working for such wages until they can get more as business improves." — Paul Block, chain newspaper publisher.

NOTE
More English reports and Articles on Page 5

Labor Drama To Be Presented By Branches 114 and 115 JSF Sunday

Detroit, Mich.—An excellent program has been prepared by Branches 114 and 115 JSF for Sunday, April 26, at the Slovene Workers' Home, 437 S. Livernoid Ave. For several years, both of these branches, in conjunction with the English Section of Branch 114 and their singing society Svoboda, have staged some mighty fine joint programs very successfully.

On Sunday, April 26, their friends and sympathizers will have an opportunity to witness another such program. The play that will be presented is "Kammolom," a four-act labor drama. It portrays the lives of workers that are employed by a ruthless owner of a stone quarry. In various scenes this drama shows the boss reaching into the personal life of one of his employees. He is in love with Milan's wife and uses all kinds of lies and slanders to discredit Milan who is a union organizer. The boss, Alfred, succeeds in getting Milan's wife to believe some of the rosy promises he has to offer her and she consents to his plans of getting rid of her husband. Among the workers, Alfred has planted spies who report to him on all developments for a union. The workers have these spies spotted and are careful not to give them any of the desired information. They also know of the love affair going on between their boss and Milan's wife. When Milan is killed in an accident, they storm to Milan's home to punish Alfred and Milan's wife for their plot. Alfred escapes and Elizabeth, Milan's wife, pays the price for her wrong doing.

The drama has many exciting scenes. New features about this play are the vocal selections by soloists, duets and the chorus. John Berlitz, director of singing society Svoboda, has incorporated the musical arrangement. Practically every character participates in the musical ensemble. A speech by comrade Woodcock is also included on the program. The admission price is only 50c. We urge our friends and sympathizers to attend this program. It will be your worthwhile and the drama deserves a packed hall.—J. K.

freed escapes and Elizabeth, Milan's wife, pays the price for her wrong doing.

The drama has many exciting scenes. New features about this play are the vocal selections by soloists, duets and the chorus. John Berlitz, director of singing society Svoboda, has incorporated the musical arrangement. Practically every character participates in the musical ensemble. A speech by comrade Woodcock is also included on the program. The admission price is only 50c. We urge our friends and sympathizers to attend this program. It will be your worthwhile and the drama deserves a packed hall.—J. K.

(Continued on page 5.)

BRANCH NO. 1 J. S. F. TO SPONSOR MAY DAY PROGRAM AT SNPJ HALL

Chicago.—A fitting and colorful May Day Program for Friday evening, May 1st at the SNPJ Hall will be given by branch No. 1 JSF. The arrangement committee has selected a variety of entertainment that will be given by the various sections of our branch.

The Red Falcons will contribute several numbers, among them "Falcon Dells from Everywhere", a May Day mass recitation and several vocal selections by the Falcon Girls' Glee Club. Speeches will be made by comrades Frank Zaitz and John Rak. Josephine Pluth and Elsie Krek will entertain us with a few selections on their accordians. Mary Jugg will give a recitation "Cez reko" and singing society "Sava" will climax the program with several Labor songs.

Our entertainment will not end with the program. In the lower hall there will be music for dancing and a good time will follow. Every branch member is urged to push the advance sales of tickets. Invite your friends to attend this program and help swell the attendance to assure our May Day celebration a moral and financial success. Admission tickets are only 25c. — Pub. Committee.

Inflation — Who Wins And Who Loses

By Maynard C. Krueger

It is no accident in American history that the Greenback movement and the free silver movement came out of the West. Both were inflation movements. The capital with which the West was developed came largely from the financial centers in the East. The West was a debtor. When prices were low, money was scarce and debts were hard to pay. When prices were rising debts were easier to pay.

The man who borrowed \$1,000 in 1913 and repaid it in 1920 was repaying less than half as much purchasing power as he had borrowed. If he borrowed \$1,000 in 1920, however, and had to pay it back in 1925, he was paying back almost twice as much purchasing power as he had borrowed.

Debtors and Creditors

The effect on creditors is exactly the opposite of the effect on debtors. The person who loans money when prices are low and gets it back when prices are high is getting back dollars which are worth less than those which he loaned.

To the debtor, then, a dollar which increases in value because prices fall is a dishonest dollar. To the creditor a dollar which decreases in value because prices rise is a dishonest dollar. Debtors can therefore be expected to favor inflation and creditors can be expected to oppose it.

The owners of a mortgage, a bond, a bank deposit, or an insurance policy is a creditor. When inflation drives down the value of the dollar these credits will still bring the same number of dollars, but each dollar will buy less groceries than before.

High Prices; More Profits

Ordinarily stockholders gain by a rise in prices. The stockholders own the corporation. But the corporation usually has bonds outstanding, and inflation makes it easier to pay the interest on these bonds and repay them when they are due. The stockholder is the debtor of the bondholder.

When the prices rise, they usually rise faster than costs of production and thus leave a greater profit for the business, whether it be owned by stockholders or by an individual. Some of the items making up the cost of production also rise rapidly, as, for instance the cost of raw materials. But such items as wages, taxes and interest on borrowed capital increase either not at all, or considerably less rapidly than the selling price of the finished product. During the period of rising prices business profits boom and a larger proportion of the national income goes to business men. The prices of some commodities of course rise more rapidly than others, so during a period of rising prices are very uneven.

How Inflation Affects Wages.
If the entire population of the country could be divided into debtors and creditors, the problem would be simple. But most people are neither. In order to have the privilege of being a debtor, one usually has to own property to offer as security. The vast majority of the workers of this country don't own enough to be debtors. Many don't own enough to pay their funeral expenses.

Thousands of workers during the days of "prosperity" followed the advice of Chamber of Commerce and bought a home with a mortgage plastered on it. They became debtors. They are now no longer debtors. The ceremony which relieved them of their debtor role is called foreclosure.

The capitalist system has created a class of millions of people whose income is entirely from their labor. It has cut their wages repeatedly during the period of deflation, and it has cut the wages of millions to zero by refusing them work and throwing them on relief.

Now that the wages have been cut to the bone during the period of deflation it is proposed that they should be raised by inflation. It is true that wage rates will increase as prices increase, but there is one thing that

(Continued on Page 5)

WHEN?

By Robert Whitaker

- When will the workers claim their own?
- When make their power and purpose known
- In very land on Earth?
- Their power, in union, to build
- A world where there shall be fulfilled
- All that the heart of man has thrilled
- Since Hope and Faith had birth.
- When will the workers learn to give
- Their leadership to those who live
- Upon the workers' plane
- When will they have the wit to see
- That all who would be truly free
- Must free themselves, or beggars be,
- And beggars yet remain?
- When will the workers take the land?
- The shops and factories command?
- The cash and credit, all?
- To use for all what all must use,
- Where nevermore shall mortals choose
- To gain by what their brothers lose,
- And rise where others fall.

THE ECONOMIC MARATHON

